

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mrs Annwen Morgan
Prif Weithredwr – Chief Executive

CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGEFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD		NOTICE OF MEETING	
PWYLLGOR GWAITH (CYLLIDEB)		THE EXECUTIVE (BUDGET)	
DYDD LLUN 13 IONAWR 2020 2.00 o'r gloch		MONDAY 13 JANUARY 2020 2.00 pm	
SIAMBR Y CYNGOR SWYDDFEYDD Y CYNGOR LLANGEFNI		COUNCIL CHAMBER COUNCIL OFFICES LLANGEFNI	
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518	Committee Officer	

AELODAU/MEMBERS

Plaid Cymru/Party of Wales

Llinos Medi Huws, Carwyn Jones, R Meirion Jones, Alun W Mummery, Robert G Parry, OBE, FRAGS, Robin Wyn Williams

Annibynnol/Independent

Richard Dew, Dafydd Rhys Thomas, Ieuan Williams

COPI ER GWYBODAETH / COPY FOR INFORMATION

I Aelodau'r Cyngor Sir / To the Members of the County Council

Bydd aelod sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith yn cael gwahoddiad i'r cyfarfod i siarad (ond nid i bleidleisio) os ydy o/hi wedi gofyn am gael rhoddi eitem ar y rhaglen dan Reolau Gweithdrefn y Pwyllgor Gwaith. Efallai bydd y Pwyllgor Gwaith yn ystyried ceisiadau gan aelodau sydd ddim ar y Pwyllgor Gwaith i siarad ar faterion eraill.

A non-Executive member will be invited to the meeting and may speak (but not vote) during the meeting, if he/she has requested the item to be placed on the agenda under the Executive Procedure Rules. Requests by non-Executive members to speak on other matters may be considered at the discretion of The Executive.

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffilmio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu wedyn ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y gweddarllediad hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod

R H A G L E N

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn datganiadau o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem ar y rhaglen.

2 MATERION BRYS ARDYSTIWDYD GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU EI SWYDDOG APWYNTIEDIG

Dim materion brys ar adeg anfon allan y rhaglen hon.

3 COFNODION (Tudalennau 1 - 4)

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion drafft y cyfarfod o'r Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 16 Rhagfyr 2019.

4 CYLLIDEB REFENIW DDRAFFT 2020/21 (Tudalennau 5 - 18)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

5 CYLLIDEB CYFALAF 2020/21 (Tudalennau 19 - 32)

Cyflwyno adroddiad gan y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151.

PWYLLGOR GWAITH

Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 16 Rhagfyr, 2019

YN BRESENNOL:	Cynghorydd Llinos Medi (Cadeirydd) Cynghorydd Ieuan Williams (Is-gadeirydd) Cynghorwyr Richard Dew, Carwyn Jones, R. Meirion Jones, R.G. Parry, OBE FRAGS, Dafydd Rhys Thomas, Robin Williams
WRTH LAW:	Prif Weithredwr Dirprwy Brif Weithredwr Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd (ar gyfer eitem 4) Swyddog Pwyllgor (ATH)
YMDDIHEURIADAU:	Cynghorydd Alun Mummery
HEFYD YN BRESENNOL:	Cynghorwyr Glyn Haynes, Kenneth Hughes, Aled Morris Jones.

1. DATGANIADAU O DDIDDORDEB

Ni chafwyd unrhyw ddatganiadau o ddiddordeb.

2. MATERION BRYN A ARDYSTIwyd GAN Y PRIF WEITHREDWR NEU SWYDDOG A BENODwyd GANDDI

Dim i'w hadrodd

3. COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

Cyflwynwyd i'w cymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith – cofnodion y cyfarfod blaenorol o'r Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 25 Tachwedd, 2019.

Penderfynwyd cadarnhau cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Gwaith a gynhaliwyd ar 25 Tachwedd, 2019 fel rhai cywir yn amodol ar nodi bod y Cynghorydd Carwyn Jones yn bresennol yn y cyfarfod.

4. BLAEN RAGLEN WAITH Y PWYLLGOR GWAITH

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar gyfer ei ystyried adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd yn ymgorffori Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith am y cyfnod rhwng Ionawr ac Awst 2020 a nodwyd y newidiadau a ganlyn:

- Eitemau Newydd

- Eitem 6 - Adroddiad Blynyddol ar Gydraddoldeb 2018/19 - penderfyniad dirprwyedig ar gyfer yr Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol i'w gyhoeddi ym Mawrth 2020.
- Eitem 23 – Polisi Taliadau Tai Dewisol (ar gyfer cyfarfod 23 Mawrth, 2020 y Pwyllgor Gwaith)
- Eitem 28 – Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg (ar gyfer cyfarfod Mehefin, 2020 y Pwyllgor Gwaith)
- Eitem 30 - Cerdyn Sgorio Corfforaethol (Ch4 2019/20) (ar gyfer cyfarfod Mehefin, 2020 y Pwyllgor Gwaith)
- Eitem 31 – Adroddiad Monitro Cyllideb Refeniw 2019/20 (Ch4 2019/20) (ar gyfer cyfarfod Mehefin, 2020 y Pwyllgor Gwaith)
- Eitem 32 - Adroddiad Monitro Cyllideb Gyfalaf 2019/20 (Ch4 2019/20) (ar gyfer cyfarfod Mehefin, 2020 y Pwyllgor Gwaith)
- Eitem 33 – Adroddiad Monitro Cyllideb y Cyfrif Refeniw Tai 2019/20 (Ch4 2019/20) (ar gyfer cyfarfod Mehefin, 2020 y Pwyllgor Gwaith)
- **Eitemau Ychwanegol a Chyfarfodydd na Chyhoeddwyd ar y Rhaglen Waith**
 - Gwasanaeth Casglu Gwastraff a Glanhau Strydoedd – ar gyfer cyfarfod 27 Ionawr, 2020.
 - 20 Ionawr 2020 - cyfarfod arbennig o'r Pwyllgor Gwaith er mwyn ystyried Moderneiddio Ysgolion (cyfarfod Sgriwtini cyn y penderfyniad wedi'i raglennu ar gyfer 14 Ionawr, 2020)

Penderfynwyd cadarnhau Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Gwaith wedi'i diweddaru am y cyfnod Ionawr hyd at Awst, 2020 gyda'r newidiadau ychwanegol a amlinellwyd yn y cyfarfod.

5. ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN RHEOLI TRYSORLYS

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar gyfer ei ystyried adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog 151 yn cynnwys yr Adolygiad Canol Blwyddyn Rheoli Trysorlys.

Adroddodd yr Aelod Portffolio Cyllid y cyflwynir yr Adolygiad Canol Blwyddyn Rheoli Trysorlys yn unol â gofynion Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a'i fod yn darparu diweddariad canol blwyddyn ar y sefyllfa economaidd, sefyllfa'r Cyngor o ran gwariant cyfalaf a chydymffurfiad â dangosyddion darbodus a'i weithgaredd buddsoddi a benthycu hanner ffordd drwy'r flwyddyn ariannol ac mae'n ystyried os, o ganlyniad i'r rhain, a oes angen adolygu'r Strategaeth Rheoli Trysorlys. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor Llawn gan gymryd i ystyriaeth unrhyw sylwadau a wneir yn dilyn hynny gan y Pwyllgor Gwaith.

Bu i'r Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 dynnu sylw at y canlynol –

- Bod y Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu wedi craffu ar yr adolygiad canol blwyddyn a'i fod wedi'i dderbyn heb unrhyw sylwadau ychwanegol gan y Pwyllgor hwnnw.
- Bod y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus y mae'r Awdurdod wedi dibynnu arno yn y gorffennol fel ei brif ffynhonnell cyllid wedi cyhoeddi ar fyr rybudd bod cynnydd o 1% yn y gyfradd fenthycu ar 9 Hydref, 2019 gan olygu bod yn rhaid i'r Awdurdod bellach ystyried ffyrdd amgen, rhatach o fenthycu.
- Bod amcanion buddsoddi'r Cyngor yn unol â'r Strategaeth Rheoli Trysorlys a fabwysiadwyd gan y Cyngor ar 27 Chwefror, 2019 a'u bod yn parhau i fod yn ddiogelwch y cyfalaf a fuddsoddiwyd, argaeledd y cyllid pan fydd ei angen ac enillion ar fuddsoddiadau. Fel ar 30 Medi, 2019 roedd gan y Cyngor £8.5 miliwn o fuddsoddiadau

gyda banciau gyda mynediad parod i'r arian hwnnw a rhai buddsoddiadau tymor ychydig yn hirach gydag awdurdodau lleol (fel y cyfeirir ato ym mharagraff 5.7 yr adroddiad). Gwelir hyn fel y ffordd fwyaf diogel o fuddsoddi arian ac mae'n rhoi gwell adenillion na'r rhan fwyaf o gyfrifon galw mewn banciau.

- Nid yw'r Cyngor wedi benthyca i'r lefelau a ragwelwyd ar ddechrau'r flwyddyn a hynny yn bennaf o ganlyniad i'r oedi yn y Rhaglen Moderneiddio Ysgolion gan olygu fod llai o wariant na'r disgwyl.
- Bod y Cyngor yn cydymffurfio â'r holl Ddangosyddion Darbodus a osodwyd ac a gymeradwywyd fel rhan o'r Strategaeth Rheoli Trysorlys 2019/20.
- Nad oes unrhyw newidiadau polisi i'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys.

Penderfynwyd nodi cynnwys yr adroddiad ac anfon yr adroddiad ymlaen i'r Cyngor Llawn heb unrhyw sylw pellach.

6. FFIGOEDD A THALIADAU 2020/21

Cyflwynwyd adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog 151 yn cynnwys rhestr o ffigoedd a thaliadau ar gyfer 2020/21 i'r Pwyllgor Gwaith ar gyfer ystyriaeth.

Adroddodd yr Aelod Portffolio Cyllid y byddai ffigoedd a thaliadau diwygiedig, yn draddodiadol, yn cael eu gweithredu o'r 1af o Ebrill yn y flwyddyn ariannol nesaf. Fodd bynnag, fel rhan o nifer o fesurau angenrheidiol er mwyn gallu ymateb i'r sefyllfa ariannol heriol bresennol, gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gymeradwyo gweithrediad buan nifer o'r ffigoedd a thaliadau hyn o 1 Chwefror, 2020. Cafodd y rhan fwyaf o'r ffigoedd a thaliadau lle mae cynnig i'w cynyddu hefyd eu gweithredu ar 1 Chwefror, 2019 y llynedd gan olygu felly eu bod wedi bod yn eu lle am flwyddyn gyfan. Lle mae cynnydd mewn ffigoedd a thaliadau am resymau statudol, bydd y ffigoedd a thaliadau hynny yn parhau i gael eu gweithredu ar 1 Ebrill yn unol â'r flwyddyn ariannol. Mae cyllidebau incwm ar gyfer ffigoedd a thaliadau anstatudol ar gyfer 2020/21 wedi eu cynyddu 3% ar gyfartaledd ar draws pob gwasanaeth unigol.

Cynghorodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151, er bod y targed incwm wedi'i osod ar 3% ar draws y Gwasanaethau, bod gan Benaethiaid Gwasanaeth y rhyddid i gynyddu ffigoedd unigol fwy neu lai na 3% er mwyn adlewyrchu gofynion y gwasanaeth a'r galw. Bydd ffigoedd a thaliadau sy'n berthnasol i ysgolion yn cael eu gweithredu ar 1 Medi, 2020.

Nododd y Cadeirydd fod y Panel Sgrwtini Cyllid yn bwriadu ymgymryd â darn o waith craffu ar ffigoedd a thaliadau ac yr adroddir ar ganlyniadau adolygiad y Panel yn y man.

Penderfynwyd cymeradwyo'r atodlen Ffigoedd a Thaliadau am 2020/21 fel yr amlinellir yn y llyfryn o dan Atodiad A i'r adroddiad.

7. DIWYGIO CYFANSODDIAD Y CYNGOR I ADLEWYRCHU'R AILSTRWYTHURO MEWNOL I'R MODEL STAFFIO

Cyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar gyfer ystyriaeth, adroddiad y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor) / Swyddog Monitro yn nodi'r diwygiadau sydd i'w gwneud i Gyfansoddiad y Cyngor er mwyn adlewyrchu'r newidiadau i strwythur staffio'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth.

Adroddodd Aelod Portffolio Busnes y Cyngor bod newidiadau gan y Prif Weithredwr i strwythurau staffio'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) a'r Penaethiaid Gwasanaeth i gael eu hadlewyrchu yng nghyfansoddiad y Cyngor ac y bydd yr awdurdod dirprwyedig a roddwyd i bob aelod o'r UDA yn cael ei ddiweddarau yn unol â hynny (Strwythur staffio diwygiedig i'w weld yn Atodiad 2 o'r adroddiad). Mae'r ailstrwythuro presennol yn cynrychioli arbediad i Gyngor Sir Ynys Môn gan leihau costau'r Tîm Rheoli Corfforaethol o £682k i £568k. Gofynnir

i'r Pwyllgor Gwaith ystyried y newidiadau a gwneud argymhellion yn dilyn hynny i'r Cyngor Llawn.

Penderfynwyd argymell i'r Cyngor Llawn ei fod yn –

- **Nodi'r newidiadau ac yn cadarnhau ei fod yn cytuno â'r strwythur newydd fel yn Atodiad 2 yr adroddiad sy'n dangos:**
 - **Newid i deitlau swyddi a manylebau aelodau o'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth/Penaethiaid Gwasanaeth.**
 - **Diddymu dwy rôl y Prif Weithredwyr Cynorthwyol.**
 - **Creu un rôl Dirprwy Brif Weithredwr.**
 - **Diddymu dwy rôl Pennaeth Swyddogaeth.**
 - **Creu pum rôl Cyfarwyddwr newydd, a**
 - **Newid llinellau adrodd ar gyfer aelodau o'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth.**
- **Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo cynnwys Atodiad 2 yng Nghyfansoddiad y Cyngor.**
- **Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo'r newidiadau i'r awdurdod dirprwyedig yn Atodiad 3.**
- **Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo unrhyw benodiadau i swydd Cyfarwyddwr yn y dyfodol gael eu gwneud gan y Pwyllgor Penodiadau, a**
- **Cadarnhau ei fod yn cymeradwyo i unrhyw newidiadau ôl-ddilydol eraill gael eu gwneud i'r Cyfansoddiad er mwyn adlewyrchu'r argymhellion uchod.**

Wrth gau'r cyfarfod, diolchodd y Cadeirydd i Staff y Cyngor a'r Aelodau Etholedig am eu gwaith a'u hymrwymiad dros y flwyddyn ddiwethaf a dymunodd Nadolig Llawn a Blwyddyn Newydd Dda i bawb.

**Cynghorydd Llinos Medi
Cadeirydd**

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	13 IONAWR 2020
PWNC:	CYLLIDEB REFENIW DDRAFFT 2020/21
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ROBIN W WILLIAMS
PENNAETH GWASANAETH	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	MARC JONES
FFÔN:	01248 752601
E-BOST:	rmjfi@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d/b
A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau	
Ni fydd y gyllideb derfynol yn cael ei chymeradwyo gan y Cyngor llawn tan 10 Mawrth 2020. Fodd bynnag, argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith, am rŵan, yn cymeradwyo'r canlynol:- (i) Cymeradwyo'r addasiadau i'r Gyllideb sydd wedi eu cynnwys yn y Gyllideb Ddisymud fel y nodir ym Mharagraffau 3 i 7 o'r adroddiad yn Atodiad 1; (ii) Cymeradwyo'r gyllideb ddisymud o £142.203m ar gyfer 2020/21 ac y dylai hyn fod yn sail ar gyfer cyllideb refeniw 2020/21; (iii) Bod y Pwyllgor Gwaith yn gwneud penderfyniad ar y cynnydd arfaethedig yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2020/21, a fydd yn destun ymgynghoriad cyhoeddus; (iv) Wedi caniatáu ar gyfer y cynnydd arfaethedig yn y Dreth Gyngor a'r arbedion fydd yn cael eu gweithredu, dylai'r Pwyllgor Gwaith wneud penderfyniad ar sut i ddefnyddio unrhyw arian dros ben (para 10.5), petai rhywfaint ar gael; (v) Bod y Pwyllgor Gwaith yn gofyn barn y cyhoedd ar y strategaeth gyllideb arfaethedig. Mae'r adroddiad manwl ar y gwaith o baratoi'r gyllideb ddisymud ar gyfer 2020/21, y setliad dros dro a chyllido'r bwlch yn y gyllideb ynghlwm yn Atodiadau 1 – 4.	
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?	
Amherthnasol	
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?	
Mae hwn yn fater sydd wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.	
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?	
Ydi	
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?	
Ydi	

DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae sylwadau'r UDA wedi cael eu hymgorffori yn yr adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Amherthnasol – y Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	I'w gadarnhau
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	
7	Sgriwtini	I'w gadarnhau
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau		
- Atodiad 1 – Adroddiad ar y Gyllideb Refeniw Ddrafft ar gyfer 2020/21 - Atodiad 2 – Dadansoddiad o Symudiadau o'r Gyllideb Refeniw Derfynol ar gyfer 2019/20 i Gyllideb Ddisymud 2020/21 - Atodiad 3 – Cyllideb Ddisymud 2020/21 yn ôl Gwasanaeth - Atodiad 4 – Arbedion Posib yn y Gyllideb Refeniw ar gyfer 2020/21		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2020/21 – 2022/23 – Gweler Rhaglen Cyfarfod y Pwyllgor Gwaith, 16 Medi 2019 – Eitem 14		

CYLLIDEB REFENIW DDRAFFT 2020/21

1. CYFLWYNIAD

- 1.1.** Mae'r adroddiad canlynol yn nodi cyllideb refeniw dros dro y Pwyllgor Gwaith ar gyfer 2020/21. Caiff y gyllideb ei pharatoi yn seiliedig ar dybiaethau a nodir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol (CATC) a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Medi 2019, y setliad dros dro ar gyfer llywodraeth leol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ar 16 Rhagfyr 2019, a'r arbedion refeniw arfaethedig a nodwyd gan y gwasanaethau unigol ac a drafodwyd yn y gweithdai amrywiol a gynhaliwyd yn ystod yr haf a'r hydref.
- 1.2.** Yna, bydd y gyllideb dros dro a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith yn destun proses ymgynghori cyhoeddus ffurfiol a fydd yn rhedeg o 14 Ionawr 2020 i 7 Chwefror 2020.
- 1.3.** Ar ôl derbyn ffigyrau'r setliad terfynol ar 25 Chwefror 2020, bydd y gyllideb terfynol arfaethedig yn cael ei adolygu gan y Pwyllgor Sgriwtini ar 27 Chwefror 2020, bydd yn cael ei argymhell ar gyfer ei gymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith ar 2 Mawrth 2020 a bydd y gyllideb derfynol ar gyfer 2020/21 yn cael ei chymeradwyo gan y Cyngor yn ei gyfarfod ar 10 Mawrth 2020.

2. PRIF DYBIAETHAU YN CODI O'R CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL

- 2.1.** Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canol yn nodi nifer o dybiaethau ac mae'r rhain wedi cael eu cymryd i ystyriaeth wrth weithio allan y gyllideb ddisymud ar gyfer 2020/21. Mae'r gyllideb ddisymud yn gyllideb sy'n darparu adnoddau i weithredu gwasanaethau ar lefel 2019/20 ond wedi ei diweddaru i adlewyrchu unrhyw newidiadau y gwyddys amdanynt ac sydd y tu allan i reolaeth y gwasanaethau (newidiadau ymrwymedig) ac i adlewyrchu'r costau yn 2020/21.
- 2.2.** Mae'r tybiaethau hyn wedi cael eu ffactora i mewn i'r gyllideb ddisymud ynghyd â newidiadau manylach (newidiadau ymrwymedig) sy'n caniatáu ar gyfer cynnydd y gwyddys amdano mewn costau e.e. ymrwymadau contractyddol a mân gywiriadau i'r gyllideb. Mae'r gyllideb ddrafft hefyd yn caniatáu ar gyfer cyllid ychwanegol, newidiadau y gwyddys amdanynt o ran cyllid grant a mân cywiriadau i'r gyllideb y tybir eu bod yn angenrheidiol er mwyn sicrhau bod cyllideb y Cyngor yn adlewyrchu'n gywir y costau y bydd yn ei wynebu yn 2020/21.

3. NEWIDIADAU YMRWYMEDIG

- 3.1.** Newidiadau ymrwymedig yw'r diwygiadau sy'n cael eu cymryd i ystyriaeth wrth lunio'r gyllideb ddisymud ac maent yn adlewyrchu cynnydd neu ostyngiad mewn costau sydd y tu hwnt i reolaeth y Cyngor neu'r gwasanaeth unigol. Gall y newidiadau hyn gynnwys eitemau o gyllid unwaith ac am byth sydd eu hangen neu sy'n syrthio allan o'r gyllideb, costau sy'n deillio o newidiadau deddfwriaethol, newidiadau mewn costau sy'n codi o ganlyniad i ymarferiad tendro, costau cyllido cyfalaf ac ati. Mae cyfanswm yr addasiadau a wnaed i'r gyllideb yn £1,667k, a cheir manylion am y prif newidiadau yn y paragraffau isod.

3.2. Cyllido Cyfalaf

Mae'r gyllideb cyllido cyfalaf yn cynnwys 3 elfen:-

- darpariaeth refeniw isaf (MRP), sef swm a godir ar y gyllideb refeniw bob blwyddyn ac sy'n sicrhau bod gan y Cyngor arian digonol i ad-dalu benthyciadau allanol wrth iddynt ddod yn daladwy;
- llog allanol, sef swm y llog sy'n ddyledus bob blwyddyn ar fenthyciadau allanol y mae'r Cyngor wedi eu cymryd i gyllido gwariant cyfalaf;
- llog a dderbyniwyd, sef y swm y mae'r Cyngor yn ei gynhyrchu mewn llog drwy fuddsoddi arian dros ben yn unol â strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor.

Mae'r gyllideb cyfalaf yn ddibynnol ar werth benthyciadau allanol a chyflymder y rhaglen gyfalaf. Yn ystod 2019/20, gohiriwyd y rhaglen moderneiddio ysgolion ac mae hyn wedi cael effaith ar lefel y benthyciadau newydd y mae'r Cyngor wedi eu cymryd yn 2019/20. O ganlyniad, mae'r MRP a'r costau llog a ragwelir yn is yn 2020/21 nag yn 2019/20 ac mae'n caniatáu gostyngiad o £92k yn y gyllideb. Yn ogystal, mae'r cynnydd mewn cyfraddau llog a gwelliant ym mherfformiad buddsoddiadau yn caniatáu cynnydd o £21k yn y gyllideb ar gyfer llog a dderbynnir.

3.3. Niferoedd Disgyblion

Bob blwyddyn, cymerir effaith y newid mewn niferoedd disgyblion yn y sectorau cynradd ac uwchradd i ystyriaeth fel rhan o'r broses o osod y gyllideb. Yn achos 2020/21, mae hyn wedi arwain at gynnydd o £146k yn y sector uwchradd ond gostyngiad o £77k yn y sector cynradd.

Hyd at 2018/19, roedd Ysgol Arbennig y Cyngor (Canolfan Addysg y Bont) yn cyllido 85 o ddisgyblion. Fel rhan o gyllideb 2018/19, cafodd swm o £78k ei ychwanegu er mwyn cyllido 5 o ddisgyblion ychwanegol. Ers 2019/20, cafodd y gyllideb ei newid i adlewyrchu'r newid mewn niferoedd disgyblion. Roedd y CATC yn tybio cynnydd o thua 15 o ddisgyblion rhwng Medi 2018 a Medi 2019, ond mewn gwirionedd, dim ond, 1 disgybl ychwanegol a gafwyd. Ychwanegwyd £13k i'r gyllideb i adlewyrchu'r newid mewn niferoedd disgyblion.

3.4. Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor

Hyd at 2013/14, roedd trethdalwyr cymwys yn derbyn gostyngiad yn eu biliau Treth Gyngor drwy'r system fudd-daliadau ar ffurf Budd-dal Treth Gyngor, a gyllidwyd gan yr Adran Gwaith a Phensiynau. Yn 2013/14, disodlwyd y Budd-dal Treth Gyngor gan y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor, gyda'r cyllid ar gyfer y cynllun yn cael ei drosglwyddo i'r Grant Cymorth Refeniw. Ar y cychwyn, roedd y cynllun yn cael ei gyllido'n llawn ond, gan fod lefel y Dreth Gyngor wedi codi a nifer yr hawlwr wedi newid ers 2013/14, bu'n rhaid i'r Cyngor ddarparu cyllid ychwanegol i gwrdd â chost y cynllun (yn ychwanegol at y swm a ddarperir yn y Grant Cymorth Refeniw).

Ar gyfer 2019/20, cafodd y gofyniad cyllidebol ei ailasesu gan gymryd i ystyriaeth lefel bresennol y gwariant, tueddiadau o ran y llwyth achosion a chynnydd o 9.5% yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20. Arweiniodd hyn at ostyngiad o £360k yn y gyllideb, sy'n dod â chyfanswm y gyllideb gyffredinol i £5.389m.

Yn ystod 2019/20, bu cynnydd yn y llwyth achosion, o bosib am fod Llywodraeth Cymru wedi rhoi mwy o gyhoeddusrwydd i'r cynllun a'r cynnydd yn y cymorth cyllidebol y mae'r rhai sy'n derbyn Credyd Cynhwysol yn ei dderbyn, gan olygu eu bod yn fwy ymwybodol y gallent fod â hawl i gael cymorth i dalu eu Treth Gyngor. Y rhagolwg presennol yw y bydd gwariant £341k yn uwch na'r gyllideb ac o ganlyniad ychwanegwyd y swm hwn i'r gyllideb ddisymud ynghyd â chynnydd o £286k i adlewyrchu'r cynnydd posib yn y Dreth Gyngor (ar sail cynnydd o 5%). Daw hyn â'r gyllideb ddisymud gyffredinol i £6.016m, er y bydd y gyllideb hon yn cael ei hadolygu ymhellach i gymryd i ystyriaeth unrhyw newidiadau pellach i'r llwyth achosion a'r cynnydd terfynol yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2020/21.

3.5. Ardoll Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

Mae'r Gwasanaeth Tân yn codi ardoll bob blwyddyn sy'n cael ei ddyrannu ar draws y chwe Awdurdod yng Ngogledd Cymru yn seiliedig ar nifer y boblogaeth a fydd yn amrywio bob blwyddyn rhwng y 6 awdurdod. Yn 2020/21, caniatwyd ar gyfer cynnydd o 2% yn yr ardoll, sy'n arwain at gynnydd o £71k yn y gyllideb ac yn golygu bod cyfanswm y gyllideb ddisymud yn £3.596m. Bydd y gyllideb hon yn cael ei haddasu ar ôl derbyn y cais terfynol am ardoll gan y Gwasanaeth Tân ac Achub.

3.6. Pensiynau Athrawon

Cynhaliwyd ail-brisiad pum mlynedd Cronfa Bensiynau'r Athrawon yn 2019, a phennwyd cyfradd cyfraniad newydd y cyflogwr o 23.6% ar gyfer blwyddyn ariannol 2019/20 ymlaen, o gymharu â'r gyfradd flaenorol o 16.48%. Cyflwynwyd y gyfradd newydd ar 1 Medi 2019 ac ychwanegwyd £900k i gyllideb 2019/20 i adlewyrchu talu cyfraniadau uwch am 7 mis o'r flwyddyn ariannol. Bydd angen ychwanegu £564k i adlewyrchu effaith y newid yng nghyfradd y cyfraniadau dros flwyddyn gyfan. Mae Llywodraeth Cymru wedi ychwanegu £0.87m i'r setliad i gynorthwyo i gyllido'r gost ychwanegol hon. Dyma oedd gwerth y grant a dderbyniwyd yn 2019/20, ond nid yw'n ddigon i wneud yn iawn am y gost ychwanegol dros flwyddyn ariannol gyflawn.

3.7. Incwm Parcio

Bydd y Cyngor yn colli dau faes parcio yn 2020/21: Maes Parcio Bysiau Biwmares sydd yn trosglwyddo i Gyngor Tref Biwmares fel rhan o gytundeb i drosglwyddo'r Carchar a'r Llys, a Maes Parcio Coed Cynrol ym Mhorthaethwy, gan fod y brydles wedi dod i ben a chyfrifoldeb am y maes parcio yn dychwelyd i Gyngor Tref Porthaethwy. Bydd y gostyngiad yn nifer y meysydd parcio yn cael effaith ar yr incwm a gesglir gan y Cyngor. Mae hyn yn golygu bod angen gostwng y gyllideb incwm meysydd parcio i £520k, gostyngiad o £58k.

3.8. Costau Pensiwn Hanesyddol

Mae'r Cyngor yn gwneud taliadau blynyddol i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a'r Cynllun Pensiynau Athrawon o ganlyniad i staff yn ymddeol yn gynnar yn y 1970au, 1980au a'r 1990au. Mae nifer y pensiynwyr y mae'r taliad hwn yn berthnasol iddynt yn gostwng bob blwyddyn wrth i'r cyn aelodau o staff farw. O ganlyniad, mae'r gyllideb yn gostwng i adlewyrchu gostyngiad yn nifer y pensiynwyr, a'r gostyngiad ar gyfer 2020/21 yw £112k.

3.9. Costau Trwyddedau T.G.

Yn y gorffennol, ymdriniwyd â'r costau hyn fel costau cyfalaf ac roeddent yn cael eu cyllido o'r gyllideb gyfalaf. Fodd bynnag, nid yw hyn yn cydymffurfio â'r côd cyfrifo diwygiedig a dylid trin y costau fel cost refeniw. Mae hyn yn golygu cynnydd o £250k yn y gyllideb refeniw ond mae'n rhyddhau cyllid cyfalaf.

3.10. Arall

Addaswyd nifer o gyllidebau eraill i adlewyrchu newidiadau sydd wedi digwydd yn ystod y flwyddyn sydd y tu hwnt i reolaeth y gwasanaeth, mae'r rhain yn cynnwys cyllidebau incwm lle na fedr y Gwasanaeth bellach godi incwm. Mae gwerth net y newidiadau hyn yn £240k.

4. CRONFEYDD WRTH GEFN

- 4.1.** Fel rhan o'r broses gyllidebu, caiff nifer o gyllidebau wrth gefn eu hadeiladu i mewn i'r gyllideb i dalu costau tymor penodol, risgiau posibl y bydd, efallai, angen eu cyllido yn ystod y flwyddyn neu fel arian wrth gefn cyffredinol a ddefnyddir yn ystod y flwyddyn wrth i bwysau ychwanegol gael eu rhoddi ar y gyllideb neu os bydd pethau annisgwyl yn digwydd. Dangosir y newidiadau a wnaed i'r cyllidebau wrth gefn yn Nhabl 1 isod:-

Tabl 1 Symudiadau yn y Cyllidebau Wrth Gefn rhwng 2019/20 a 2020/21					
		Dyddiad Gorffen	Cyllideb 2019/20 £'000	Cyllideb Arfaethedig 2020/21 £'000	Newid £'000
Prosiect Ranbarthol Stem	Wedi ei glustnodi	2021/22	38	38	-
Bid Twf Rhanbarthol	Wedi ei glustnodi	I'w gadarnhau	50	50	-
Risg yn gysylltiedig â galw am wasanaethau	Wedi ei glustnodi	Mynd Ymlaen	235	235	-
Tâl a Graddfeydd	Wedi ei glustnodi	Mynd Ymlaen	400	150	(250)
Gostyngiad Dewisol yn y Trethi Annomestig (NDR)		Mynd Ymlaen	60	70	10
Cronfa Wrth Gefn Cyffredinol ar gyfer Argyfyngau		Mynd Ymlaen	399	400	1
CYFANSWM			1,182	943	(239)

- 4.2. Mae Cyllideb Wrth Gefn Tâl a Graddfeydd wedi cael ei chynnwys yng nghyllideb y Cyngor am nifer o flynyddoedd er mwyn cwrdd â chost ymddeoliadau cynnar a diswyddiadau, wrth i weithlu'r Cyngor ac ysgolion gael ei dorri mewn ymateb i ostyngiad yn y cyllid a dderbynnir. Mae gwelliant yn y sefyllfa ariannol yn 2020/21 yn caniatáu i'r Cyngor leihau'r gyllideb hon, gan nad oes disgwyl y bydd rhaid gwneud toriadau sylweddol i niferoedd staff yn 2020/21.

5. COSTAU STAFFIO

- 5.1. Bydd costau tâl yn newid yn flynyddol i adlewyrchu'r newidiadau o ran staff dros y flwyddyn (staff newydd yn cael eu penodi ar bwynt gwahanol ar y raddfa gyflog), staff yn derbyn hicyn (increment) cyflog bob blwyddyn a'r dyfarniad cyflog. Caiff effaith pob un o'r rhain ar y gyllideb ei nodi isod:-
- 5.2. Mae hicynnau cyflog i staff a newidiadau mewn swyddi wedi golygu cynnydd o £392k mewn costau.
- 5.3. Roedd y dyfarniad cyflog i Athrawon ar gyfer y flwyddyn academiaidd yn cychwyn ym mis Medi 2019 yn 2.75%, gyda chynnydd uwch i athrawon newydd gymhwyso, ac roedd y swm hwn yn uwch na'r swm a ganiatawyd ar ei gyfer yng nghyllideb 2019/20. Yn 2019/20, dyfarnwyd grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru i helpu i gyfarfod â'r pwysau ychwanegol hwn ar gostau. Mae £406k ychwanegol wedi'i gynnwys yn y gyllideb ddisymud er mwyn gwneud addasiad am y tan-ddarpariaeth ar gyfer y dyfarniad cyflog yng nghyllideb 2019/20.
- 5.4. Nid yw'r dyfarniad cyflog o Ebrill 2020 ar gyfer staff nad ydynt yn dysgu yn hysbys ar hyn o bryd, na'r dyfarniad cyflog ar gyfer athrawon o fis Medi 2020, ac, o ganlyniad, caniatwyd ar gyfer cyfradd chwyddiant cyffredinol o 2%. Mae hyn yn ychwanegu £1.257m i'r gyllideb gyflogau gyffredinol.
- 5.5. Cwblhawyd prisiad tair blynedd o'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ym mis Tachwedd 2019, gyda'r cyfraddau newydd ar gyfer cyfraniadau'r cyflogwr i'w talu o 1 Ebrill 2020. Ar hyn o bryd, cyfradd y cyfraniad (cyfradd sylfaenol) yw 18.6% ynghyd â thaliad diffyg blynyddol ychwanegol o £1.294m, sydd gyfystyr â chyfraniad ychwanegol o 4% (cyfradd eilaidd), sy'n rhoi cyfradd cyflogwr cyfun o 22.6%. O fis Ebrill 2020, bydd y raddfa sylfaenol yn codi i 19.3% ond bydd y gyfradd eilaidd yn gostwng i 2.1%, gan roi cyfradd cyfraniad y cyflogwr cyfun o 21.4%. Bydd y gostyngiad o 1.2% yn y raddfa yn cynhyrchu £362k o arbedion cyllidebol.

6. CHWYDDIANT NAD YW'N GYSYLLTIEDIG Â THÂL

- 6.1.** Roedd y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn caniatáu ar gyfer lefel chwyddiant cyffredinol o 2.1% ar brisiau. Mae'r Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI), a gydnabyddir yn eang yn awr fel y mesur gorau o chwyddiant, yn 1.5% ar hyn o bryd (ym mis Tachwedd 2019) a disgwylir iddo aros o gwmpas 2% yn 2020. Fodd bynnag, ni wyddys beth fydd effaith Brexit a gall arwain at gynnydd mewn chwyddiant petai'r DU yn gadael yr UE heb daro borgen. O'r herwydd, ystyrir bod cyfradd chwyddiant o 2.1% yn rhesymol ac mae'r gyfradd hon wedi cael ei defnyddio mewn perthynas â'r holl gyllidebau cyffredinol ar gyfer cyflenwadau a gwasanaethau. Lle mae gan gontractau penodol ddulliau penodol o benderfynu ar y cyfraddau chwyddiant perthnasol, bydd y cyfraddau penodol hynny wedi cael eu priodoli i'r gyllideb briodol.
- 6.2.** Yn ystod y 3 blynedd diwethaf, cynyddwyd cyllidebau ffioedd a thaliadau anstatudol gan 3% a defnyddiwyd y ffigwr hwn unwaith eto yn 2020/21, er bod gan wasanaethau ryddid i gynyddu ffioedd a thaliadau unigol gan fwy neu lai na 3% ar yr amod bod y cynnydd cyffredinol mewn incwm yn 3%.
- 6.3.** Cynnydd net yr addasiadau ar gyfer chwyddiant nad yw'n gysylltiedig â thâl ac incwm anstatudol yw £1.594m.

7. PWYSAU AR Y GYLLIDEB A GWASANAETHAU A ARWEINIR GAN Y GALW AMDANYNT

- 7.1.** Y gyllideb ddisymud yw'r gyllideb sydd ei hangen i ddarparu'r un lefel o wasanaeth ag a gafwyd yn 2019/20, ar ôl gwneud addasiadau ar gyfer unrhyw newidiadau y gwyddys amdanynt (fel y nodir ym mharagraffau 3 a 4 uchod) ac ar ôl addasu ar gyfer newidiadau staffio a chwyddiant tâl a phrisiau (fel y nodir ym mharagraffau 5 a 6). Fodd bynnag, er mwyn sicrhau bod y gyllideb yn darparu lefel realistig o gyllid, mae angen gwneud newidiadau ychwanegol er mwyn adlewyrchu'r galw cyfredol ac unrhyw bwysau ar y gyllideb y gwyddys amdanynt. Nodir y newidiadau arfaethedig yn y paragraffau isod.

7.2. Gofal Cymdeithasol Oedolion

Bydd Aelodau'n ymwybodol o'r cynnydd yn y galw am Ofal Cymdeithasol Oedolion, gyda niferoedd cleientiaid yn cynyddu ar draws pob math o wasanaeth, a disgwylir gorwariant o £1.21m yng nghyllideb y Gwasanaeth yn 2019/20. Yn 2019/20, derbyniodd y Cyngor ddau grant penodol gan Lywodraeth Cymru i gynorthwyo gyda chynnydd mewn costau, sef:-

Grant y Gweithlu Gwasanaethau Cymdeithasol a Phwysau Cynaliadwyedd - £30m ar draws Cymru, £670k i Ynys Môn. Mae'r grant wedi cynyddu i £40m yn y setliad dros dro, fydd yn golygu cynnydd pellach o £234k yn nyroniad Ynys Môn.

Grant Pwysau'r Gaeaf – yn 2019/20, derbyniodd y Cyngor £371k o'r £17m o gyllid ychwanegol a ddyrannwyd i Gymru yn hwyr yn y flwyddyn gyllidol. Er bod y Cyngor wedi derbyn y grant hwn yn flaenorol, nid oes unrhyw arwydd y bydd yn ei dderbyn eto yn 2020/21.

Gan fod y grantiau yma y tu allan i'r setliad llywodraeth leol, ni ellid fod yn sicr byddant yn parhau. Yn ogystal, mae'n ansicr sut bydd y galw am wasanaethau yn newid yn y flwyddyn i ddod. Ar ôl caniatáu am y Grant Gweithlu Gwasanaethau Cymdeithasol a Phwysau Cynaliadwyedd, y sefyllfa sylfaenol yw bod angen cyllideb ychwanegol. Ar gyfer cyllideb refeniw 2020/21, mae £980k wedi cael ei gynnwys yng nghyllideb y gwasanaeth fel cyllid ychwanegol ond efallai ni fydd hyn yn ddigonol i gwrdd â'r galw cynyddol am wasanaethau ac o ganlyniad i'r ansicrwydd ynglŷn â chyllid grant y dyfodol.

7.3. Cludiant Ysgol

Mae costau cludiant ysgol (taccis a bysiau mini) wedi bod yn uwch na'r gyllideb a ddyrannwyd ers nifer o flynyddoedd, o ganlyniad i gynnydd yn y galw am wasanaethau. Mae'r Gwasanaeth Addysg wedi cymryd nifer o gamau i geisio lleihau'r gost, gan gynnwys rhesymoli ac aildendro llwybrau, adolygu'r polisi a gweithredu'r polisi yn fwy llym, ac mae'r newidiadau hyn wedi arwain at leihau costau. Fodd bynnag, mae'r costau'n parhau i fod £250k yn uwch na'r gyllideb ac, oni bai bod y gyllideb yn cael ei chywiro ar gyfer 2020/21, mae bron yn anorod y bydd y gyllideb yn gorwario yn 2020/21.

7.4. Integreiddio yn yr Ysgolion Uwchradd

Mae galw o fewn y gyllideb hon yn parhau i dyfu. Ar hyn o bryd, mae'r gyllideb yn cael ei dal yn ganolog ac nid yw'n cael ei dyrannu i'r 5 ysgol uwchradd. Gellid ystyried bod hyn yn wendid o ran rheoli'r gyllideb hon ac atebolrwydd oherwydd nad yw penderfyniadau ynghylch gwariant yn cael eu gwneud gan y sawl sy'n dal y gyllideb. Byddai ychwanegu £200k o gyllid yn cywiro sefyllfa'r gyllideb ac yn cynyddu'r posibilrwydd o gyrraedd cytundeb gyda'r ysgolion Uwchradd i ddatganoli'r gyllideb iddynt.

7.5. Cyllideb Ddatganoledig Ysgolion

Fel rhan o gyllideb 2019/20, gwnaed cynlluniau i dorri £800k o gyllidebau datganoledig ysgolion, ond gohiriwyd y cynlluniau am flwyddyn a'i gyllido o'r grant ychwanegol ar gyfer Tâl Athrawon a 50% o'r Grant Pensiynau Athrawon. Mae'r grantiau hyn yn awr wedi cael eu trosglwyddo i'r setliad a byddai'n caniatáu i'r Pwyllgor Gwaith wrthdroi'r penderfyniad i leihau'r gyllideb pe bai'n dymuno.

7.6. Grant Cyllido'r GIG

Roedd penderfyniad diweddar yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol gyfrannu at gost y gofal cymdeithasol a ddarperir gan staff nyrsio mewn cartrefi Nyrsio. Yn 2019/20, cyllidwyd y gost ychwanegol drwy grant ychwanegol gan Lywodraeth Cymru. Mae'r grant hwn yn awr wedi cael ei ymgorffori yn y setliad ac ymgorfforwyd £48k o gyllid ychwanegol yng nghyllideb Gwasanaethau Oedolion.

8. CYLLIDEB DDISYMUDD 2020/21

- 8.1.** Yn seiliedig ar yr holl addasiadau a thybiaethau y manylir arnynt uchod, mae cyfanswm y gyllideb ddisymud ar gyfer 2020/21 yn £142.203m, cynnydd o £6.993m ar gyllideb derfynol 2019/20. Mae crynodeb o'r newidiadau a wnaed ynghlwm yn Atodiad 2. Mae manylion y gyllideb ddisymud yn ôl Gwasanaeth ynghlwm fel Atodiad 3.

9. SETLIAD DROS DRO

- 9.1.** Mae'r setliad dros dro ar gyfer Llywodraeth Leol yng Nghymru, a gyhoeddwyd ar 16 Rhagfyr 2019, yn dangos cynnydd o £237m yn y cyllid cyffredinol ar gyfer Cymru, sy'n cyfateb i gynnydd o 5.6% mewn termau ariannol. Fodd bynnag, mae £53.2m yn ymwneud â grantiau a drosglwyddwyd i mewn ac, ar ôl gwneud addasiadau ar gyfer y rhain, mae'r ffigwr gwirioneddol yn dangos cynnydd o £183.8m, sydd yn gynnydd o 4.3%. Dangosir y manylion yn Nhabl 2 isod:-

Tabl 2 Setliad Dros Dro 2020/21		
	Ynys Môn	Cymru
	£'m	£'m
AEF 2019/20	95.791	4,237.431
Addasiad ar gyfer y Newid yn Sylfaen y Dreth	0.325	0.000
Grantiau Blynnyddoedd Blaenorol a Drosoglwyddwyd i Mewn / (Allan)		
Pensiynau Athrawon	0.887	39.112
Rheoli Risg Arfordirol	0.000	0.151
Cyllido'r GIG – Nyrsio	0.048	1.900
Tâl Athrawon	0.273	12.018
AEF 2019/20 wedi'i addasu	97.324	4,290.612
AEF Dros Dro 2020/21	101.005	4,474.444
Cynnydd o gymharu ag AEF 2019/20	5.214	237.013
% Cynnydd o gymharu ag AEF 2019/20	+ 5.44%	+ 5.59%
Cynnydd o gymharu ag AEF 2019/20 wedi'i addasu	3.681	183.832
% Cynnydd o gymharu ag AEF 2019/20 wedi'i addasu	+ 3.78%	+ 4.28%

9.2. Mae'r ystadegau poblogaeth a ddefnyddir yn y fformiwla cyllido wedi cael eu diweddaru ac mae Ynys Môn wedi gweld gostyngiad yn yr AEF oherwydd y newid hwn gan fod y ffigyrau poblogaeth diwygiedig ar gyfer Ynys Môn yn is nag a ragwelwyd yn flaenorol. Mae rhai awdurdodau wedi elwa o'r newid hwn, Casnewydd yn arbennig, ac mae hyn yn esbonio'r cynnydd o 5.4% yn eu dyraniad.

9.3. Mae'r setliad dros dro hefyd yn cynnwys manylion nifer o grantiau, er na restrir y dyraniadau unigol fesul Awdurdod. Mae'r grantiau'n cynnwys Grant y Gweithlu Gofal Cymdeithasol a Phwysau Cynaliadwyedd fydd yn cynyddu o £30m i £40m. Bydd Ynys Môn yn derbyn (tua) £234k yn ychwanegol o'r cynnydd yn y grant hwn (gweler paragraff 7.2 uchod).

10. Y BWLCH CYLLIDO

10.1. Yn seiliedig ar gyllideb ddisymud o £142.203m a lefel AEF o £101.005m, caiff y gwariant net sydd i'w gyllido o'r Dreth Gyngor ei ddangos yn Nhabl 3 isod:-

Tabl 3 Y Bwlch Cyllidebol 2020/21		
Y Gyllideb Ddisymud Wedi'i chyllido o: Grant Cymorth Refeniw (RSG) Cyfran o'r Gronfa Trethi Annomestig Cyfanswm y Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	£'m 76.692 24.313	£'m 142.203 101.005
Cyfanswm y Gwariant Net sydd i'w gyllido o'r Dreth Gyngor		41.198
Cyllideb Treth Gyngor 2019/20 (wedi'i addasu ar gyfer y newid yn sail y dreth)		(39.370)
Diffyg Cyllidebol (cyn cynyddu'r Dreth Gyngor)		1.828

- 10.2.** Caiff effaith y gwahanol lefelau o gynydd yn y Dreth Gyngor ac ar y tâl cyfatebol ar gyfer eiddo Band D (£1,248.57 yn 2019/20) ei dangos yn Nhabl 4 isod:-

Tabl 4 Effaith y gwahanol lefelau o gynydd yn y Dreth Gyngor ar y Diffyg Cyllidebol				
% Cynydd	Y Dreth Gyngor £'m	Diffyg Cyllidebol/ (Gwarged) £'m	Effaith wythnosol ar Fand D £	Cyfanswm y Cynydd ym Mand D £
1.0	39.765	1.433	0.24	12.51
1.5	39.961	1.237	0.36	18.72
2.0	40.157	1.041	0.48	24.93
2.5	40.355	0.843	0.60	31.23
3.0	40.551	0.647	0.72	37.44
3.5	40.750	0.448	0.84	43.74
4.0	40.946	0.252	0.96	49.95
4.5	41.141	0.057	1.08	56.16
4.64	41.198	0.000	1.11	57.93
5.0	41.340	(0.142)	1.20	62.46
5.5	41.536	(0.338)	1.32	68.67
6.0	41.732	(0.534)	1.44	74.88

- 10.3.** Roedd y Cynllun Ariannol Tymor Canol yn amcangyfrif y byddai'r bwlch cyllido, cyn cynyddu'r Dreth Gyngor, yn £3.8m a, gyda chynydd o 5% yn y Dreth Gyngor, byddai'r bwlch cyllido yn gostwng i £1.8m. O'r herwydd, gofynnwyd i wasanaethau nodi arbedion posib dros y 3 blynedd nesaf, pe bai gostyngiad o 2%, 5% neu 10% yn eu cyllidebau. Roedd y mwyafrif o wasanaethau'n gallu nodi arbedion a fyddai'n cyflawni'r targed o 2% o ostyngiad yn y gyllideb, ond roeddent yn ei chael yn anodd cyrraedd y targed o 5% heb wneud toriadau arwyddocaol yn lefel y gwasanaethau a ddarperir. Byddai cyflawni toriad o 10% yn golygu gwneud toriadau sylweddol i wasanaethau neu roi terfyn ar rywfaent o ddarpariaethau gwasanaeth dewisol.
- 10.4.** Trafododd yr Aelodau y cynigion arbedion mewn nifer o weithdai a gynhaliwyd ddechrau'r hydref, a nododd y gwaith hwn oddeutu £343k o arbedion y gellid eu gweithredu yn 2020/21 heb gael effaith na ellir ei reoli ar wasanaethau. Mae'r cynigion hyn yn cael eu nodi yn Atodiad 4.

10.5. Mae'r setliad gwell na'r disgwyl wedi lleihau'r angen i weithredu'r arbedion. Fel y dangosir yn Nhabl 4 uchod, byddai modd cyllido'r angen cyllidebol ar gyfer 2020/21 gyda chynnydd o 4.64% yn y Dreth Gyngor. Fodd bynnag, byddai gweithredu rhai neu'r cyfan o'r arbedion a nodwyd yn rhoi elfen o hyblygrwydd ac mae'r opsiynau canlynol ar gael petai'r arbedion yn cael eu gweithredu. Mae'r opsiynau sydd ar gael yn cynnwys:-

- Cynyddu cyllidebau refeniw'r gwasanaethau sydd dan bwysau;
- Cynyddu lefel y balansau cyffredinol;
- Defnyddio'r arian dros ben yn y gyllideb refeniw i gyllido gwariant cyfalaf yn 2020/21;
- Lleihau'r cynnydd yn y Dreth Gyngor.

10.6 Mae'r sefyllfa ariannol ar gyfer 2021/22 yn parhau i fod yn aneglur, ac efallai y byddwn yn gweld llymder yn dychwelyd a'r angen i wneud arbedion pellach. Petai'r arbedion yn cael eu gweithredu a'r cyllid yn cael ei ddefnyddio i gynyddu lefel y balansau cyffredinol neu i gyllido gwariant cyfalaf yn 2020/21, yna byddai'r Cyngor mewn gwell sefyllfa ariannol yn 2021/22, gan nad yw gweithredu'r opsiynau hyn yn cynyddu'r gyllideb refeniw yn barhaol nac yn lleihau'r cyllid sydd ar gael.

11. CYNLLUN ARIANNOL DIWYGIEDIG AR GYFER Y TYMOR CANOL

11.1 Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canol yn amcangyfrif y bydd rhaid i gyllideb refeniw net y Cyngor gynyddu £5m yn 2021/22 a £3.6m yn 2022/23, dim ond er mwyn cyfarfod â chynnydd mewn chwyddiant tâl a phrisiau, cynnydd yng nghostau contractau a dendrwyd a chynnydd parhaus yn y galw am wasanaethau, yn arbennig Gofal Cymdeithasol.

11.2 Nid yw setliad dros dro 2020/21 yn rhoi unrhyw arwydd ynghylch beth fydd y sefyllfa gyllido yn y ddwy flynedd ddilynol. Bydd llawer yn ddibynol ar y llywodraeth Geidwadol newydd a'u cynlluniau ar gyfer gwariant cyhoeddus a fydd yn cael eu hamlinellu yng nghyllideb y Canghellor ym mis Mawrth 2020. Dylid nodi y bydd unrhyw gyllid ychwanegol a gyhoeddir i Loegr yn arwain at gyllid ychwanegol i Gymru, ond Llywodraeth Cymru fydd yn penderfynu sut i wario'r cyllid ychwanegol yma. Nid yw'n dilyn o reidrwydd y bydd unrhyw gyllid ychwanegol a gyhoeddir ar gyfer Ysgolion neu Lywodraeth Leol yn Lloegr yn cael ei drosi'n gyllid ychwanegol i Ysgolion a Llywodraeth Leol yng Nghymru.

11.3 Pe byddai'r setliad yn 2021/22 a 2022/23 yn dangos cynnydd yn cyfateb i chwyddiant h.y. oddeutu 2%, bydd y Cyngor yn wynebu gwneud toriadau cyllidebol pellach a chynnydd uwchlaw chwyddiant yn y Dreth Gyngor yn ystod y blynyddoedd hynny.

12. MATERION I'W PENDERFYNU

12.1 Ni fydd y gyllideb derfynol yn cael ei chymeradwyo gan y Cyngor llawn tan 10 Mawrth 2020. Fodd bynnag, gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith argymhell y canlynol ar hyn o bryd:-

- i. Cymeradwyo'r addasiadau i'r Gyllideb sydd wedi eu cynnwys yn y Gyllideb Ddisymud fel y nodir ym Mharagraffau 4 i 7;
- ii. Cymeradwyo'r gyllideb ddisymud o £142.203m ar gyfer 2020/21 ac y dylai hon fod yn sylfaen i gyllideb refeniw 2020/21 (para 8.1);
- iii. Bod y Pwyllgor Gwaith yn gwneud penderfyniad ar y cynnydd arfaethedig yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2020/21 a fydd yn destun ymgynghoriad cyhoeddus (para 10.2)
- iv. Wedi caniatáu ar gyfer y cynnydd arfaethedig yn y Dreth Gyngor a'r arbedion fydd yn cael eu gweithredu, dylai'r Pwyllgor Gwaith wneud penderfyniad ar sut i ddefnyddio unrhyw gyllid dros ben (para 10.5),petai rhywfaint;
- v. Bod y Pwyllgor Gwaith yn mofyn barn y cyhoedd ar y strategaeth gyllidebol arfaethedig.

DADANSODDIAD O'R SYMUDIADAU O'R GYLLIDEB DERFYNOL 2019/20 I GYLLIDEB DDISYMUD 2020/21

	Cyllideb Ddisymud		Cyf Adroddiad
	£'m	£'m	
Cyllideb 2019/20		135.210	
Newidiadau Ymrwymedig			
Cyllido Cyfalaf	(0.113)		Para 3.2
Niferoedd Disgyblion	0.082		Para 3.3
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	0.627		Para 3.4
Ardoll y Gwasanaeth Tân	0.071		Para 3.5
Cyfraniadau'r Cyflogwr i Bensiynau Athrawon	0.564		Para 3.6
Incwm Meysydd Parcio	0.058		Para 3.7
Cyfraniadau Pensiwn Hanesyddol	(0.112)		Para 3.8
Trwyddedu TG	0.250		Para 3.9
Newidiadau Ymrwymedig Eraill	0.240		Para 3.10
		1.667	
Cronfeydd wrth gefn		(0.239)	Para 4
Costau Staffio			
Hicynnau cyflog	0.392		Para 5.2
Dyfarniad Cyflog Athrawon	0.406		Para 5.3
Dyfarniad Cyflog Staff nad ydynt yn Athrawon	1.257		Para 5.4
Cyfraniad Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	(0.362)		Para 5.5
		1.693	
Chwyddiant nad yw'n gysylltiedig â chyflogau		1.594	Para 6.3
Pwysau ar gyllidebau a arweinir gan y galw			
Gwasanaethau Oedolion	0.980		Para 7.2
Cludiant Ysgol	0.250		Para 7.3
Integreiddio Uwchradd	0.200		Para 7.4
Cyllidebau Datganoledig Ysgolion	0.800		Para 7.5
Grant Nyrsio'r GIG a drosglwyddwyd i mewn	0.048		Para 7.6
		2.278	
CYLLIDEB DDISYMUD 2020/21		142.203	

CYLLIDEB DDISYMUD 2020/21 YN ÔL GWASANAETH				
Cyllideb	Cyllideb 2019/20	Cyllideb Ddisymud 2020/21	Symudiad	% Newid
	£'m	£'m	£'m	%
Dysgu Gydol Oes				
Ysgolion	38.659	41.374	+ 2.715	+ 7.02
Addysg Ganolog	10.589	11.404	+ 0.815	+ 7.70
Diwylliant	1.213	1.244	+ 0.031	+ 2.56
Cyfanswm Dysgu Gydol Oes	50.461	54.022	+ 3.561	+ 7.06
Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo				
Priffyrdd	6.037	6.339	+ 0.302	+ 5.00
Eiddo	0.848	0.898	+ 0.050	+5.90
Gwastraff	7.718	8.029	+ 0.311	+ 4.03
Cyfanswm Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	14.603	15.266	+ 0.663	+ 4.54
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd				
Datblygu Economaidd a Morwrol	1.076	1.254	+ 0.178	+ 16.54
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2.042	2.153	+ 0.111	+ 5.44
Hamdden	0.647	0.668	+ 0.021	+ 3.25
Cyfanswm Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	3.765	4.075	+ 0.310	+ 8.23
Gwasanaethau Oedolion	25.131	26.859	+ 1.728	+ 6.88
Gwasanaethau Plant	10.273	10.543	+ 0.270	+ 2.62
Trawsnewid Corfforaethol				
Adnoddau Dynol	1.258	1.297	+ 0.039	+ 3.10
TGCh	2.386	2.800	+ 0.414	+ 17.35
Trawsnewid	0.827	0.902	+ 0.075	+ 9.07
Cyfanswm Trawsnewid Corfforaethol	4.471	4.999	+ 0.528	+ 11.81
Tai	1.211	1.267	+ 0.056	+ 4.62
Adnoddau	3.048	3.141	+ 0.093	+ 3.05
Busnes y Cyngor	1.625	1.669	+ 0.044	+ 2.71
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	114.588	121.841	+ 7.253	+ 6.33
Cyllidebau Corfforaethol				
Rheolaeth Gorfforaethol	0.686	0.626	- 0.060	- 8.87
Ardollau	3.527	3.599	+ 0.072	+ 2.04
Corfforaethol a Democrataidd	3.352	2.807	- 0.545	- 16.26
Costau Cyllido Cyfalaf	7.052	6.939	- 0.113	- 1.60
Buddion a Ganiatawyd	0.112	0.112	0.000	0.00
CRT – ad-daliadau	(0.678)	(0.700)	- 0.022	- 3.24
Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	5.389	6.016	+ 0.627	+ 11.63
Cronfeydd Wrth Gefn	1.122	0.893	- 0.229	- 20.40
Rhyddhad Trethi Dewisol	0.060	0.070	0.010	+ 16.67
Cyfanswm Cyllidebau Corfforaethol	20.622	20.362	- 0.260	- 1.26
CYFANSWM CYLLIDEB DDISYMUD 2020/21	135.210	142.203	+ 6.993	+ 5.17

ARBEDION CYLLIDEB ARFAETHEDIG 2020/21

Arbediad Arfaethedig	Gwasanaeth	Arbedion Tebygol £'000
Lleihau'r gost o redeg fflyd cerbydau'r Cyngor drwy fuddsoddi mewn cerbydau sydd yn rhatach ar danwydd (trydan a LPG) a thrwy wella gweithdrefnau gweinyddol i leihau amser segur cerbydau.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	10
Aildrefnu'r rota tu allan i oriau'r tîm atgyweirio Eiddo er mwyn lleihau cost y gwasanaeth presennol.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	11
Cynyddu Ffioedd Parcio – Safleoedd Arfordirol - cynyddu'r gyfradd £3.50 bresennol i £4.00, y gyfradd £4.50 bresennol i £6.00 a'r gyfradd £6.00 bresennol i £8.00. Safleoedd mewn Trefi – Dileu'r raddfa 50c a gwneud y taliad sylfaenol yn £1, cynyddu'r gyfradd £1.50 bresennol i £1.80, y gyfradd £2.00 bresennol i £2.50 a'r gyfradd £3.00 bresennol i £4.00.	Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	83
Dileu'r cyllidebau ar gyfer llinellau ffôn a ffonau symudol nad oes fawr o ddefnydd yn cael ei wneud ohonynt.	Trawsnewid	5
Lleihau cost cynnal digwyddiadau Dinesig penodol.	Busnes y Cyngor	8
Lleihau cyllidebau postio o ganlyniad i fuddsoddi yn y systemau Cyflogres a Budd-daliadau Tai sydd wedi caniatáu i wybodaeth gael ei drosglwyddo'n electronig yn hytrach na phostio dogfennau papur.	Adnoddau	10
Lleihau Cyllidebau Caffael Corfforaethol – mae dull corfforaethol o brynu rhai nwyddau a gwasanaethau wedi cynhyrchu arbedion y gellir eu rhyddhau yn awr.	Adnoddau	50
Cynyddu incwm o Barc Gwledig y Morglawdd.	Rheoleiddio	1
Dileu gweddill y gyllideb Cyfleusterau Awyr Agored yn dilyn trosglwyddo'r asedau o reolaeth y Cyngor.	Rheoleiddio	37
Cynyddu ffioedd morwrol gan ddod â'r moratoriwm presennol ar gynyddiadau i ben.	Rheoleiddio	5
Lleihau capasiti gweinyddol y Tîm Rheoli Datblygu. Mae'r buddsoddiad diweddar yn y system gynllunio yn caniatáu i'r gostyngiad hwn gael ei weithredu.	Rheoleiddio	22
Dileu'r swydd Swyddog Datblygu Strategol – mae'r swydd yn wag ar hyn o bryd.	Tai	27
Lleihau'r gost o ddarparu cefnogaeth weinyddol i'r Pennaeth Tai.	Tai	4
Cyfalafu costau staffio ynghlwm â darparu grantiau Cyfleusterau i'r Anabl.	Tai	36
Addasu'r costau a godir ar y Cyfrif Refeniw Tai i adlewyrchu'r cynnydd mewn costau.	Tai	19
Dileu cyllidebau nad ydynt yn cael eu defnyddio yn dilyn adolygiad o gyllidebau gwasanaeth.	Tai	15
Cyfanswm Arbedion Posib i'w Gweithredu		343

CYNGOR SIR YNYS MÔN																																																														
Adroddiad i:	PWYLLGOR GWAITH																																																													
Dyddiad:	13 IONAWR 2020																																																													
Pwnc:	CYLLIDEB GYFALAF GYCHWYNNOL 2020/21																																																													
Aelod(au) Portffolio:	Y CYNGHORYDD R WILLIAMS																																																													
Pennaeth Gwasanaeth:	MARC JONES (EST. 2601)																																																													
Awdur yr Adroddiad:	MARC JONES																																																													
Rhif Ffôn:	EST. 2601																																																													
E-bost:	rmjfi@ynysmon.gov.uk																																																													
Aelodau Lleol:	D/b																																																													
A - Argymhelliad/Argymhellion a'r Rheswm/Rhesymau																																																														
1. PWRPAS YR ADRODDIAD 1.1 Rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gynnig cyllideb gyfalaf ar gyfer 2020/21, a gyflwynir i'r Cyngor llawn ei chymeradwyo yn ei gyfarfod ar 10 Mawrth 2020. 2. ARGYMHELLION Argymell y rhaglen gyfalaf ganlynol ar gyfer 2020/21 i'r Cyngor llawn:- <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Cyf</th> <th>£'000</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen</td> <td>Para 4.1 a Tabl 2</td> <td>3,294</td> </tr> <tr> <td>Adnewyddu / Amnewid Asedau</td> <td>Para 4.2.2 a Tabl 3</td> <td>5,158</td> </tr> <tr> <td>Prosiectau Cyfalaf Newydd Untro</td> <td>Para 5.2 a Tabl 4</td> <td>2,174</td> </tr> <tr> <td>Mân Ddaliadau a gyllidwyd o dderbyniadau cyfalaf</td> <td>Para 5.7</td> <td>100</td> </tr> <tr> <td>Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif</td> <td>Para 6</td> <td>9,039</td> </tr> <tr> <td>Cyfrif Refeniw Tai</td> <td>Para 7</td> <td>17,138</td> </tr> <tr> <td>Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2020/21</td> <td></td> <td>36,903</td> </tr> <tr> <td>Cyllidir drwy:</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Grant Cyfalaf Cyffredinol</td> <td></td> <td>2,165</td> </tr> <tr> <td>Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol</td> <td></td> <td>2,364</td> </tr> <tr> <td>Derbyniadau Cyfalaf</td> <td></td> <td>245</td> </tr> <tr> <td>Arian Cyfalaf Wrth Gefn</td> <td></td> <td>500</td> </tr> <tr> <td>Benthyca â Chefnogaeth - Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif</td> <td></td> <td>2,680</td> </tr> <tr> <td>Benthyca Di-gefnogaeth - Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif</td> <td></td> <td>3,679</td> </tr> <tr> <td>Arian CRT Wrth Gefn a Gwarged yn y Flwyddyn</td> <td></td> <td>14,228</td> </tr> <tr> <td>Benthyca Di-gefnogaeth CRT</td> <td></td> <td>250</td> </tr> <tr> <td>Grantiau Allanol</td> <td></td> <td>7,572</td> </tr> <tr> <td>Cyllid 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen</td> <td></td> <td>3,219</td> </tr> <tr> <td>Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2020/21</td> <td></td> <td>36,903</td> </tr> </tbody> </table>				Cyf	£'000	Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen	Para 4.1 a Tabl 2	3,294	Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.2 a Tabl 3	5,158	Prosiectau Cyfalaf Newydd Untro	Para 5.2 a Tabl 4	2,174	Mân Ddaliadau a gyllidwyd o dderbyniadau cyfalaf	Para 5.7	100	Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	9,039	Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	17,138	Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2020/21		36,903	Cyllidir drwy:			Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,165	Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,364	Derbyniadau Cyfalaf		245	Arian Cyfalaf Wrth Gefn		500	Benthyca â Chefnogaeth - Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,680	Benthyca Di-gefnogaeth - Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		3,679	Arian CRT Wrth Gefn a Gwarged yn y Flwyddyn		14,228	Benthyca Di-gefnogaeth CRT		250	Grantiau Allanol		7,572	Cyllid 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen		3,219	Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2020/21		36,903
	Cyf	£'000																																																												
Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen	Para 4.1 a Tabl 2	3,294																																																												
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.2 a Tabl 3	5,158																																																												
Prosiectau Cyfalaf Newydd Untro	Para 5.2 a Tabl 4	2,174																																																												
Mân Ddaliadau a gyllidwyd o dderbyniadau cyfalaf	Para 5.7	100																																																												
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	9,039																																																												
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	17,138																																																												
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf a Argymhellir 2020/21		36,903																																																												
Cyllidir drwy:																																																														
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,165																																																												
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,364																																																												
Derbyniadau Cyfalaf		245																																																												
Arian Cyfalaf Wrth Gefn		500																																																												
Benthyca â Chefnogaeth - Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,680																																																												
Benthyca Di-gefnogaeth - Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		3,679																																																												
Arian CRT Wrth Gefn a Gwarged yn y Flwyddyn		14,228																																																												
Benthyca Di-gefnogaeth CRT		250																																																												
Grantiau Allanol		7,572																																																												
Cyllid 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen		3,219																																																												
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2020/21		36,903																																																												

- Bod yr arian wrth gefn TAW Hamdden ac unrhyw dderbyniadau cyfalaf posibl o werthiant arfaethedig y cwrs golff yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor Gwaith pan gyflwynir y Cynllun Datblygu Darpariaeth Hamdden ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol i'r Pwyllgor Gwaith. Bod y £32k sy'n weddill yn cael ei gario drosodd fel cyllid i'w ddefnyddio yn 2021/22. - I nodi'r gofynion cyllido posibl ar gyfer y dyfodol ar gyfer 2021/22 ymlaen (Atodiad 1 Tabl 3 a pharagraff 5.5).		
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
Bydd nifer o gynlluniau ychwanegol yn cael eu hystyried yn y rhaglen gyfalaf gyda fforddiadwyedd a gwneud y mwyaf o gyllid grant allanol fel y prif ffactorau cyllidol. Nid yw'r rhaglen gyfalaf arfaethedig a'r cynlluniau Cyfalaf ychwanegol, os cânt eu cefnogi, yn ymrwymo'r Cyngor i lefel o fenthycia sy'n cynyddu'r ddarpariaeth isafswm referniw neu daliadau llog i lefel na ellir ei fforddio		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Mae'r mater wedi'i ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith gynnig y gyllideb gyfalaf.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
D/b		
DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae sylwadau gan yr UDA wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	D/b – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
Atodiad 1 – Adroddiad ar y Gyllideb Gyfalaf 2020/21 Atodiad 2 – Cyllideb Cyfalaf Arfaethedig 2020/21		
FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Adroddiad Strategaeth Cyfalaf – Pwyllgor Gwaith 30 Hydref 2017 Cyllideb Cyfalaf 2019/20 – Cyngor llawn 27 Chwefror 2019		

CYLLIDEB CYFALAF DRAFFT 2020/21

1. CYFLWYNIAD

- 1.1. Mae'r Gyllideb Cyfalaf drafft ar gyfer 2020/21, a nodir isod, yn cymryd i ystyriaeth yr egwyddorion a nodir yn y Strategaeth Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith yn Chwefror 2019 a'r Cyngor llawn ym Mai 2019.

2. EGWYDDORION Y STRATEGAETH GYFALAF

- 2.1. Cafodd Strategaeth Gyfalaf 2019/20 ei chymeradwyo gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn a caiff ei diweddarau ar gyfer 2020/21 i adlewyrchu'r lefelau cyllid newydd, unrhyw newidiadau ym mlaenoriaethau'r Cyngor ac unrhyw newidiadau a osodir allan yn Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor ar gyfer 2020/21, a gymeradwyir gan y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor llawn ym Mawrth 2020.

- 2.2. Mae'r Strategaeth Gyfalaf bresennol yn nodi'r egwyddorion canlynol ar gyfer y Cyngor wrth benderfynu ar ei raglen gyfalaf:-

- Bob blwyddyn bydd cyllid cyfalaf yn cael ei ddyrannu i sicrhau buddsoddiad mewn asedau presennol.
- Bydd y Cyngor yn gwneud y mwyaf o gyllid cyfalaf allanol pan fo hynny'n bosib ac yn fforddiadwy.
- Bydd cyllido cyfalaf hefyd yn cael ei flaenoriaethu ar asedau sydd eu hangen i helpu'r Cyngor gyflawni ei gyfrifoldebau statudol.
- Mae'r Cyngor yn dal i fod yn ymroddedig i'r Rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif a bydd yn parhau i wneud defnydd llawn o'r cyllid allanol sydd ar gael trwy'r Rhaglen.

- 2.3. Aeth y strategaeth wedyn ymlaen i ddarparu ychydig mwy o wybodaeth ar sut y bydd yr egwyddorion hyn yn cael eu darparu a cafodd y pwyntiau allweddol canlynol eu cynnwys:-

- Bod y rhaglen Ysgolion 21^{ain} Ganrif yn cael ei hystyried ar wahân i weddill rhaglen gyfalaf gyffredinol y Cyngor.
- Bod amnewid asedau presennol neu rhai wedi darfod hefo'r budd o ostwng costau refeniw a bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf bob blwyddyn i wella, neu amnewid, offer TG presennol, cerbydau ac adeiladau'r Cyngor.
- Bod swm yn cael ei ddyrannu yn y rhaglen gyfalaf i gwrdd â gofyniad statudol y Cyngor i gynnig grantiau cyfleusterau i'r anabl.
- Bod lefel o waith gwelliannau ffyrdd yn cael ei gyllido o'r rhaglen gyfalaf bob blwyddyn. Bydd y swm a ddyrennir yn ddibynnol ar y cyllid sydd ei angen i gyflawni unrhyw warantau gwerth isafswm contractau, lefel y cyllid allanol a mewnol sydd ar gael ac asesiad o gyflwr ffyrdd yr Awdurdod.
- Bydd prosiectau sydd angen lefel o gyllid cyfatebol yn cael eu hasesu fesul achos, bydd y penderfyniad i ymrwymo cyllid ai peidio yn ddibynnol ar y prosiect, sut mae'n ffitio i flaenoriaethau corfforaethol y Cyngor, unrhyw oblygiadau refeniw sy'n parhau a'r gymhareb o gyllid y Cyngor i'r cyllid grant.
- Ni fydd prosiectau a gyllidir o fenthycia di-gefnogaeth ond yn cael eu cyflawni os yw'r gostyngiad mewn costau refeniw neu'r incwm uwch a gynhyrchir yn ddigon i gwrdd â'r costau cyllido cyfalaf ychwanegol a grëir.

2.4. Mae'r Strategaeth Gyfalaf hefyd yn nodi sut y dylid sgorio unrhyw fid newydd fel â ganlyn:-

- Pa mor agos y bydd y prosiect yn cyfrannu at flaenoriaethau'r Cynllun Corfforaethol – sgôr allan o 20;
- A yw'r prosiect yn denu cyllid allanol sylweddol – sgôr allan o 10;
- A yw'r prosiect yn arwain at arbedion refeniw – sgôr allan o 10;
- A yw'r prosiect yn helpu i liniaru Risg Corfforaethol – sgôr allan o 10.

3. CYLLIDO RHAGLEN CYFALAF 2020/21

3.1. Mae'r cyllid sydd ar gael i gyllido'r rhaglen gyfalaf ar gyfer 2020/21 i'w weld yn Nhabl 1 isod. Dylid nodi fod y ffigyrau ar gyfer y Grant Cyfalaf Cyffredinol a'r Benthycia â Chefnogaeth yn seiliedig ar ffigyrau'r setliad Llywodraeth Leol dros dro. Ni fydd y ffigwr terfynol yn hysbys tan y cyhoeddir ffigyrau'r setliad terfynol ar 25 Chwefror 2020. Mae lefel y cyllid o dan y ddau bennawd wedi parhau yn gymharol gyson dros nifer o flynyddoedd a ni ragwelir y bydd newid sylweddol rhwng y setliad dros dro a'r setliad terfynol.

Tabl 1
Cyllid Cyfalaf a Ragwelir fydd ar gael ar gyfer 2020/21

Ffynhonnell y Cyllid	£'m	£'m
Rhaglen Cyllid Cyfalaf Cyffredinol		
Cyllid a ddygwyd ymlaen o 2019/20	3.219	
Grant Cyfalaf Cyffredinol	2.165	
Benthycia â Chefnogaeth (yn cynnwys y cyllid na ddefnyddiwyd yn 2019/20)	2.364	
Derbyniadau Cyfalaf	0.828	
Arian Cyfalaf Wrth Gefn	0.500	
TAW Hamdden wrth gefn	0.750	
Grantiau Allanol a Chyfraniadau	2.232	
Cyllid ar gyfer y Rhaglen Gyfalaf Gyffredinol (Cronfa'r Cyngor)		12.058
Ysgolion 21ain Ganrif		
Benthycia â Chefnogaeth	2.680	
Benthycia Di-gefnogaeth	3.679	
Grant Llywodraeth Cymru	2.680	
Cyllid yr Ysgolion 21ain Ganrif		9.039
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)		
Arian wrth gefn yn y CRT	5.240	
CRT – Gwarged yn ystod y flwyddyn	8.988	
Lwfans Atgyweiriadau Mawr Llywodraeth Cymru	2.660	
Benthycia Di-gefnogaeth	0.250	
Cyllid ar gyfer CRT		17.138
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2020/21		38.235

- 3.2.** Mae gwerth y derbyniadau cyfalaf sydd wedi'u hadnabod yn cynnwys swm a amcangyfrifir i fod yn £550k o ganlyniad i werthiant posibl y Cwrs Golff ac mae'r Pwyllgor Gwaith wedi dynodi y dylid defnyddio unrhyw dderbyniadau cyfalaf o ganlyniad i werthu'r Cwrs Golff er mwyn cyllido gwelliannau i gyfleusterau hamdden eraill. Mae hefyd yn cynnwys £100k o werthiannau mân-ddaliadau, sydd eisoes wedi'i glustnodi ar gyfer gwella'r mân-ddaliadau presennol.
- 3.3.** Mae £500k wedi'i neilltuo o'r Arian Cyfalaf wrth gefn, a fyddai'n gadael balans rhagdybiedig o £640k sydd ar gael i gyllido unrhyw waith cyfalaf argyfwng a allai godi yn ystod y flwyddyn neu er mwyn darparu cyllid cyfatebol petai cynnig o gyllid grant sylweddol yn cael ei dderbyn yn ystod y flwyddyn a fyddai'n ddibynnol ar swm bach o gyllid cyfatebol.
- 3.4.** Mae cyllid y Cyfrif Refeniw Tai (CRT) wedi'i glustnodi ar gyfer prosiectau CRT yn unig ac ni ellir ei ddefnyddio ar gyfer unrhyw brosiectau eraill. Mae'r cynllun yn caniatáu ar gyfer defnyddio £5.24m yn ystod 2020/21, gan adael £1m fel yr arian wrth gefn parhaus. Mae hyn yn unol â Chynllun Busnes y CRT sydd wedi'i gymeradwyo gan y Cyngor eisoes.

4. RHAGLEN CYFALAF DRAFFT (Cynlluniau Ymrwymedig)

4.1. Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen

Ni fydd y cynlluniau canlynol yn cael eu cwblhau yn 2019/20 a byddant yn cael eu cario ymlaen i 2020/21.

Tabl 2

Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen

Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen	2020/21 £'000	2021/22 £'000	2022/23 £'000
Safle Sipsiwn a Theithwyr – Star	670	-	-
Porth Twristiaeth	1,345	-	-
Isadeiledd Strategol Caergybi	379	-	-
Adfywio Caergybi (Cyfnod II y Fenter Treflun Treftadaeth)	900	1,500	460
Cyfanswm Cynlluniau a Ddygwyd Ymlaen	3,294	1,500	460

4.1.1 Safle Sipsiwn a Theithwyr Dros Dro yn Star - Yn dilyn prynu'r safle a'r costau dylunio cychwynnol, mae £670k o'r gyllideb a neilltuwyd yn parhau i fod ar ôl ac ni chaiff ei wario cyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae'r fanyleb derfynol ar gyfer y cynllun yn cael ei llunio ar hyn o bryd a bydd y broses dendro yn cychwyn yn gynnar yn 2020.

4.1.2 Porth Twristiaeth - Cynllun a gyllidir gan yr UE yw hwn ac ni fydd angen cyllid ychwanegol gan y Cyngor yn 2020/21.

4.1.3 Isadeiledd Strategol Caergybi - Cynllun yw hwn a gyllidir o dan gytundeb Cyd-Fenter rhwng y Cyngor a Llywodraeth Cymru i godi adeiladau busnes newydd gyda chyllid grant allanol ychwanegol. Ni fydd angen cyllid ychwanegol gan y Cyngor yn 2020/21 i gwblhau'r cynllun.

4.1.4 Adfywio Caergybi (Cyfnod II y Fenter Treflun Treftadaeth) - Bydd £825k o'r £900k sydd ei angen yn cael ei gyllido trwy grant o Gronfa Dreftadaeth y Loteri, ond bydd angen cyllid cyfatebol ychwanegol o £75k. O ystyried lefel y grant o'i gymharu â chyfraniad y Cyngor, argymhellir cynnwys y cynllun hwn yn rhaglen gyfalaf 2020/21.

4.2 Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol

4.2.1 Neilltuir symiau bob blwyddyn yn y rhaglen gyfalaf i gynnal, uwchraddio neu amnewid ein hasedau presennol. Mae'r symiau a neilltuwyd wedi cael eu hadolygu gan y Tîm Cyllid mewn ymgynghoriad â'r gwasanaeth perthnasol ac argymhellir y symiau canlynol ar gyfer 2020/21: -

- **Grant Cyfleusterau i'r Anabl (GCA)** – Yn y blynyddoedd diwethaf, dyrannwyd £750k ac ychwanegwyd at y swm hwn yn 2018/19 a 2019/20 trwy ddefnyddio grantiau o'r Gronfa Gofal Canolraddol. Mae'r Gwasanaeth Tai, sy'n gyfrifol am ddyfarnu'r grantiau hyn, wedi nodi y bydd £600k yn ddigon o gyllid ar gyfer 2020/21. Fodd bynnag, fel rhan o gynigion y Gyllideb Refeniw, bydd y cost o gyflawni gwaith dan y grantiau hyn hefyd yn cael ei chyfalafu, gyda £36k yn cael ei drosglwyddo o'r gyllideb refeniw i'r gyllideb gyfalaf. Mae hyn yn dod â'r cyfanswm i £636k. Bydd angen codi'r cyllid yn ôl i £750k o 2021/22 ymlaen.
- **Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg** – dyrannwyd £300k i dalu cost yr addasiadau hyn mewn blynyddoedd blaenorol. Mae'r Gwasanaethau Eiddo wedi nodi bod angen gwario £978k mewn 5 ysgol uwchradd ac maent wedi rhaglennu'r gwaith hwn i ddigwydd dros y 3 blynedd nesaf. O ganlyniad, argymhellir neilltuo £300k eto ar gyfer 2020/21.
- **Adnewyddu Ysgolion** - Mae'r ôl-groniad o waith cynnal a chadw y mae angen ei wneud yn yr ysgolion yn sylweddol ac ni ellir ei gyllido yn y tymor byr i'r tymor canol. Mae'r Tîm Gwasanaethau Eiddo wedi nodi'r gwaith y mae'r mwyaf o frys amdano er mwyn defnyddio'r dyraniad arferol o £1m.
- **Adnewyddu Adeiladau heblaw Ysgolion** - Unwaith eto, mae ôl-groniad o waith y mae angen ei wneud yn swyddfeydd y Cyngor, cartrefi preswyl, cyfleusterau gofal dydd, llyfrgelloedd a chanolfannau hamdden ac nid oes digon o gyllid i wneud yr holl waith hwn mewn un flwyddyn. Neilltuwyd £600k yn y flwyddyn flaenorol a bydd y lefel hon o gyllid yn ddigon i wneud y rhan fwyaf o'r gwaith blaenoriaeth y mae angen ei wneud. Gallai hwn fod yn faes posib y gallai'r Cyngor fanteisio arno ar gyfer cael grantiau amgylcheddol a lleihau carbon newydd yn ystod y flwyddyn.
- **Ail wynebu Priffyrdd** – Mae'r gwasanaeth priffyrdd wedi asesu bod angen gwario o leiaf £2.2m ar briffyrdd y Cyngor er mwyn cynnal y safon gyfredol. Byddai uwchraddio holl ffyrdd y Cyngor i gwrdd â'r safon eto yn golygu buddsoddiad o rhwng £15m a £30m. Mae Llywodraeth Cymru wedi dyrannu £20m i gynorthwyo Cyngorau gyda rhaglen adnewyddu Priffyrdd. Cyfran Ynys Môn o'r cyllid grant hwn ar gyfer 2020/21 yw £599k, sy'n gadael £1.25m i'w gyllido o gyllid cyfalaf craidd y Cyngor.
- **Cerbydau** - Mae swm o £150k wedi'i neilltuo mewn blynyddoedd blaenorol i ganiatáu ar gyfer prynu cerbydau newydd yn lle'r rheini sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes ac i brynu cerbydau mwy effeithlon o ran tanwydd / carbon niwtral e.e. ceir trydan. Fodd bynnag, yn ychwanegol at brynu cerbydau newydd yn lle hen rai fel mater o drefn, mae 2 set o gerbydau yn cyrraedd diwedd eu hoes ddefnyddiol ac mae angen eu newid, sef lorïau graeanu a bysus mini Cludiant Cymunedol Môn. Yn y ddau achos, mae'r costau trwsio yn cynyddu ac mae risg gynyddol na fydd cerbydau ar gael pan fyddir eu hangen. Argymhellir newid y cerbydau dros y 3 blynedd nesaf, gan neilltuo £300k ar gyfer prynu cerbydau graeanu newydd bob blwyddyn am y 3 blynedd nesaf. Mae'r Rheolwr Fflyd yn bwriadu prynu 2 fws mini newydd ar gyfer Cludiant Cymunedol Môn yn 2020/21, gan gyllido un o'r £150k a neilltuwyd ar gyfer prynu cerbydau newydd, gyda £30k ychwanegol yn cael ei neilltuo yn 2020/21.

- **Asedau TG** - Mae angen buddsoddiad parhaus i gynnal isadeiledd craidd y Cyngor ac i gael dyfeisiau newydd i staff gael mynediad at systemau. Nodwyd y bydd angen £171k i gynnal yr isadeiledd craidd a bod angen £121k ar gyfer dyfeisiau bwrdd gwaith. Mewn blynyddoedd blaenorol, cyllidwyd costau trwyddedu o gyllid cyfalaf ond, gan fod y pwysau ar y gyllideb refeniw wedi lleddfu rhywfaint, trosglwyddwyd y costau hyn i'r gyllideb refeniw sy'n rhyddhau rhywfaint o gyllid cyfalaf.

4.2.2 Mae crynodeb yn Nhabl 3 isod yn dangos y cyllid craidd uchod yr argymhellir ei neilltuo :-

Tabl 3

**Cyllid sy'n cael ei argymhell ar gyfer Adnewyddu / Amnewid Asedau
Presennol 2020/21 – 2022/23**

Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol	2020/21 £'000	2021/22 £'000	2022/23 £'000
Grant Cyfleusterau i'r Anabl	636	750	750
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg	300	300	300
Adnewyddu Ysgolion	1,000	1,000	1,000
Adnewyddu adeiladau heblaw ysgolion	600	600	600
Ailwynebu priffyrdd (£599k wedi'i gyllido o Grant Llywodraeth Cymru)	1,850	1,850	1,850
Cerbydau	480	480	480
Asedau TG	292	292	292
Cyfanswm	5,158	5,272	5,272

4.2.3 Cyfanswm y Cyllid Cyfalaf Cyffredinol a dderbyniwyd gan Lywodraeth Cymru ar gyfer 2020/21 yw £4.324m. Ychydig o gynnydd a fu yn y dyraniad cyfalaf cyffredinol gan Lywodraeth Cymru ers nifer o flynyddoedd wrth i gyllid cyfalaf ychwanegol gael ei gyfeirio at brosiectau penodol e.e. Ysgolion yr 21ain Ganrif. Os bydd y lefel hon o gyllid yn parhau yn 2021/22 a thu hwnt i hynny, bydd rhaglen gyfalaf y Cyngor naill ai wedi ei chyfyngu i atgyweirio ac amnewid yr asedau cyfredol neu bydd yn rhaid lleihau'r dyraniadau a ddangosir uchod er mwyn rhyddhau cyllid i gwrdd ag ymrwymadau eraill.

5. BIDIAU ERAILL AM GYLLID YCHWANEGOL

- 5.1.** Gofynnwyd i'r gwasanaethau gyflwyno bidiau am gyllid cyfalaf. Aseswyd y bidiau hyn gan y Tîm Cyllid, gan ddefnyddio'r mecanwaith sgorio a nodwyd yn y Strategaeth Gyfalaf, ac yna cawsant eu rhoi yn nhrefn eu blaenoriaeth gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth. Ac eithrio'r rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif, y Cyfrif Refeniw Tai, y gronfa TAW wrth gefn hamdden, unrhyw dderbyniadau cyfalaf yn sgil gwerthu'r cwrs golff (os bydd y Pwyllgor Gwaith yn penderfynu symud ymlaen i wneud hynny) a mân-ddaliadau, cyfanswm y cyllid craidd cyffredinol a oedd ar gael i'r Cyngor ar gyfer 2020/21 oedd £5.207m, a dyrennir £4.634m ohono uchod (Tabl 2 & 3), gan adael £0.573m i gyllido unrhyw brosiectau newydd yn 2020/21.
- 5.2.** Ar ôl sgorio'r prosiectau (yn unol â'r fethodoleg a nodir ym mharagraff 2.4) ac yn dilyn yr adolygiad gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, argymhellir cynnwys y prosiectau canlynol yn rhaglen gyfalaf 2020/21 (gweler Tabl 4 isod):-

Tabl 4

Prosiectau Cyfalaf Untro yr argymhellir eu cyllido yn 2020/21

Teitl y Prosiect	Disgrifiad	Swm sy'n cael ei argymhell £'000	Cyllid Craidd £'000	Grant Allanol £'000
Prosiectau Llesiant Amgylcheddol a Datblygu Economaidd	Datblygiad Prosiect a chyllid cyfatebol i gael ei ddefnyddio fel y bydd nawdd grant yn dod ar gael.	95	95	0
Llithrfa Porth y Wrach	Gosod camerâu adnabod cerbydau / TCC ar y llithrfa er mwyn monitro iechyd a diogelwch ac er mwyn cynorthwyo â'r gwaith o gasglu ffioedd lansio.	30	30	0
Plas Mona	Er mwyn uwchraddio cyfleusterau yn y Cartref Preswyl.	80	80	0
Cronfa Gwella Cyfleusterau Hamdden	Darparu cyllid cychwynnol er mwyn dechrau gweithrediad y "Cynllun Datblygu Darpariaeth Hamdden Cenedlaethau'r Dyfodol." Caiff y cynllun ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith yn y man a bydd yn nodi'r union brosiectau i'w datblygu yn defnyddio'r cyllid hwn ac unrhyw grantiau allanol posibl y gall y Cyngor eu sicrhau.	250	250	0
Cynlluniau Atal Llifogydd	Cyllido'r gwaith dylunio cynlluniau mawr a darparu cyllid cyfatebol (15%) er mwyn denu cyllid grant gan Lywodraeth Cymru ar gyfer cynlluniau llai. Byddai grant Llywodraeth Cymru yn dod i gyfanswm o £487k.	573	86	487
Partneriaeth Tirlun Caergybi	Caiff hyn ei gyllido'n llawn gan grantiau allanol.	1,146	0	1,146
CYFANSWM Y CYLLID SY'N CAEL EI ARGYMELL I'W DDYRANNU YN YSTOD 2020/21		2,174	541	1,633

- 5.3.** Mae'r Cyngor wedi nodi'r angen am waith lliniaru llifogydd mewn nifer o ardaloedd gan gynnwys Porthaethwy, Llanfairpwll, Traeth Coch, y Fali, Amlwch a Chaergybi. Amcangyfrifir y bydd y cynlluniau hyn yn costio cyfanswm o rhwng £10m a £12m. Hyd yn oed gyda chyllid grant o 85% gan Lywodraeth Cymru, byddai'n rhaid i'r Cyngor ddyrannu cyllid cyfalaf craidd ar raddfa sylweddol i gwblhau'r cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd nid yw'r cyllid hwnnw ar gael, fodd bynnag, bydd y swm a neilltuir uchod yn golygu y gellir dylunio'r prosiectau fel eu bod barod i'w gweithredu pan ddaw cyllid ar gael.

5.4. Nododd y broses o gyflwyno bidiau nifer o brosiectau nad oes angen cyllid arnynt yn 2020/21 ond y gellid bod angen eu cyllido yn 2021/22 neu wedi hynny. Mae'r rhain yn cynnwys y canlynol: -

- TGCh mewn Ysgolion - Bydd y Cyngor yn derbyn cyllid grant i uwchraddio cyfleusterau TG mewn ysgolion ond mae'r grant yn amodol ar i'r Cyngor ymrwymo i adnewyddu ac uwchraddio'r cyfleusterau hyn yn y dyfodol. Bydd hynny'n golygu y bydd raid rhyddhau o gwmpas £2m pum mlynedd o rŵan. Trwy roi swm i un ochr bob blwyddyn, e.e. £ 500k y flwyddyn, mae modd adeiladu cronfa wrth gefn a fydd ar gael i gyllido'r costau amnewid yn y dyfodol.
- Cynllun lliniaru llifogydd ar y B5109 yn Fryars Bay. Gan nad oes unrhyw eiddo mewn perygl o lifogydd yn yr ardal hon, nid yw'r cynllun yn denu cyllid grant gan Lywodraeth Cymru o dan ei chynllun cyfredol. Os daw cyllid grant ar gael, efallai y bydd angen i'r Cyngor ystyried rhyddhau cyllid cyfatebol er mwyn cwblhau'r gwaith lliniaru.
- Mae darparu gwasanaethau dydd yn y maes anabledau dysgu yn cael ei adolygu ar hyn o bryd. Gall canlyniad yr adolygiad hwnnw argymhell gwneud buddsoddiad cyfalaf mewn un ganolfan neu mewn mwy nag un, a hynny er mwyn moderneiddio'r gwasanaeth. Nid yw'n glir ar hyn o bryd faint o gyllid cyfalaf fyddai ei angen ond mae'n debygol o fod yn swm sylweddol.
- Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn cynhyrchu cynllun "Datblygu Cyfleusterau Hamdden ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol", gyda'r bwriad o nodi'r hyn fydd ei angen i gynnal a gwella'r cyfleusterau hamdden yn nhair prif ganolfan hamdden y Cyngor a lleoliadau allweddol eraill. Mae tua £750k mewn cronfa wrth gefn hamdden benodol a gellid cynyddu'r cyllid sydd ar gael trwy werthu'r cwrs golff o bosib, os bydd y Cyngor yn dod i'r casgliad hwnnw. Fodd bynnag, mae angen llawer mwy o gyllid na hynny a bydd angen cyllid allanol ychwanegol i'w weithredu. Byddai angen cymorth cyllid grant allanol hefyd ar gyfer unrhyw fuddsoddiad ychwanegol i baratoi ar gyfer Gemau'r Ynysoedd.
- Mae offer y cynllun band llydan 'Cyswllt Môn' yn agos at ddiwedd ei oes ddefnyddiol ac, er mwyn cynnal y cysylltiadau â'r sefydliadau a wasanaethir ganddo ar hyn o bryd, bydd angen newid yr offer neu drosglwyddo'r cysylltiadau i Rwydwaith Prosiect Cydgasglu Band Eang y Sector Cyhoeddus (PSBA). Amcangyfrifir y bydd angen £180k dros gyfnod o 3 blynedd i gwblhau'r trosglwyddiad. Fodd bynnag, byddai symud i ffwrdd o gynllun band eang Cyswllt Môn yn golygu y gellid gwerthu'r mastiau a byddai hynny'n cynhyrchu derbyniadau cyfalaf.
- Mae'r Cyngor wedi buddsoddi symiau dros y blynyddoedd diwethaf i foderneiddio ei brosesau busnes trwy fuddsoddi mewn systemau swyddfa gefn a gweithredu'r system Rheoli Perthynas Cwsmer (CRM). Y cam nesaf yw dechrau datblygu systemau ymateb awtomataidd i ddelio ag ymholiadau gan gwsmeriaid (ChatBots). Er nad yw'r Cyngor mewn sefyllfa i weithredu'r dechnoleg ar hyn o bryd, nodwyd yr angen i fuddsoddi mewn technoleg o'r fath fel cais cyfalaf i'r dyfodol.
- Er mwyn ymestyn yr ardaloedd lle byddai modd cynhyrchu ffioedd o barcio ceir neu i foderneiddio'r ffordd y mae modurwyr yn talu ffioedd parcio, bydd angen cynyddu nifer y peiriannau talu ac arddangos a/neu gael rhai newydd. Bydd angen buddsoddiad cyfalaf yn y dyfodol felly.
- Mae'r Cyngor yn datblygu strategaeth gorfforaethol i wella perfformiad amgylcheddol a lleihau allyriadau carbon. Er bod nifer o'r gweithgareddau cyfredol neu'r weithgareddau sydd yn yr arfaeth wedi cael eu cyllido, disgwylir y bydd angen i'r Cyngor ddyrannu cyllid cyfalaf a referiw ychwanegol yn y dyfodol i sicrhau ei fod yn chwarae ei ran yn llawn.

5.5. Mân Ddaliadau

Cafwyd dau gais ar gyfer uwchraddio 2 o fân-ddaliadau ar gost gyfunol o £160k. O ystyried y cyllid cyfyngedig sydd ar gael, fe argymhellir bod unrhyw waith o uwchraddio mân-ddaliadau yn cael ei gyllido o unrhyw dderbyniadau cyfalaf sy'n cael eu creu drwy werthu tir neu adeiladau neu o'r swm sydd wedi'i glustnodi ar gyfer gwneud gwaith atgyweirio a chynnal a chadw yn y gyllideb refeniw. Disgwylir y bydd derbyniadau cyfalaf o £100k yn cael eu derbyn yn 2020/21.

6. YSGOLION YR 21^{AIN} GANRIF

6.1. O ganlyniad i'r cyllid sylweddol sydd ar gael gan Lywodraeth Cymru ar gyfer y cynlluniau a'r angen i foderneiddio'r stad ysgolion bresennol, mae'r Cyngor wedi ymrwymo i gyllido'r cynlluniau hyn drwy'r defnydd o fenthycia di-gefnogaeth a'r derbyniadau cyfalaf o werthu hen safleoedd yr ysgolion. Mae Rhaglen Gyfalaf 2020/21 y caniatáu ar gyfer cwblhau prosiectau Band A a chychwyn prosiectau Band B. Penderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith fydd pa prosiectau i ymgymryd â nhw a phryd y byddant yn dechrau.

6.2. Y gost a amcangyfrifir ar gyfer y rhaglen yn 2020/21 yw £9.039m (net o unrhyw dderbyniadau cyfalaf) a chaiff ei gyllido £2.68m drwy grant Llywodraeth Cymru, £2.68m o fenthycia â chefnogaeth a £3.679m o fenthycia di-gefnogaeth.

7. CYFRIF REFENIW TAI

7.1. Mae'r Cyfrif Refeniw Tai yn gyfrif sydd wedi'i glustnodi o ran gwariant refeniw a chyfalaf. Bydd y rhaglen arfaethedig ar gyfer 2020/21 yn gweld buddsoddiad parhaus yn y stoc dai bresennol er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth parhaus â'r safonau SATC, gyda £6.645m miliwn yn cael ei fuddsoddi. Bydd £10.493m pellach yn cael ei wario ar ddatblygu eiddo newydd ac mewn prynu eiddo hawl i brynu yn ôl.

7.2. Caiff y rhaglen ei gyllido drwy: Arian Wrth Gefn y CRT (£5.24m), gwarged y refeniw a grëwyd yn 2020/21 (£8.988m), grantiau Llywodraeth Cymru (£2.66m) a benthyca di-gefnogaeth newydd (£0.25m).

8. CRYNODEB O'R RHAGLEN GYFALAF SY'N CAEL EI HARGYMELL AR GYFER 2020/21

8.1. Mae'r rhaglen gyfalaf sy'n cael ei argymell ar gyfer 2020/21 yn cael ei chrynhof yn Nhabl 5 isod ac yn cael ei ddadansoddi mewn mwy o fanylder yn Atodiad 2.

Tabl 5

Crynodeb o'r Rhaglen Gyfalaf sy'n cael ei argymhell ar gyfer 2020/21

	Cyf	£'000
Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen	Para 4.1 a Tabl 2	3,294
Adnewyddu / Amnewid Asedau	Para 4.2.2 a Tabl 3	5,158
Prosiectau Cyfalaf Newydd Untro	Para 5.2 a Tabl 4	2,174
Mân Ddaliadau a gyllidwyd o dderbyniadau cyfalaf	Para 5.7	100
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Para 6	9,039
Cyfrif Refeniw Tai	Para 7	17,138
Cyfanswm Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig 2020/21		36,903
Cyllidir drwy:		
Grant Cyfalaf Cyffredinol		2,165
Benthyca â Chefnogaeth Cyffredinol		2,364
Derbyniadau Cyfalaf		245
Arian Cyfalaf Wrth Gefn		500
Benthyca â Chefnogaeth - Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		2,680
Benthyca Di-gefnogaeth - Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif		3,679
Arian Wrth Gefn CRT a'r Gwarged yn y flwyddyn		14,228
Benthyca Di-gefnogaeth CRT		250
Grantiau Allanol		7,572
Cyllid 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen		3,219
Cyfanswm Cyllid Cyfalaf 2020/21		36,903

- 8.2.** Mae cyfanswm y cyllid sydd ar gael ar gyfer 2020/21, fel y nodir yn Nhabl 1, yn £38.235m. Argymhellir y dylid defnyddio £36.903m, gan adael balans o £1.332m heb ei ddefnyddio. Mae hyn yn cynnwys arian wrth gefn TAW Hamdden £750k, amcangyfrif £550k o dderbyniadau cyfalaf o werthiant posibl Cwrs Golff Llangefni a £32k o dderbyniadau cyfalaf heb eu dyrannu.

Argymhellir fod yr arian wrth gefn TAW Hamdden ac unrhyw dderbyniadau cyfalaf posibl o werthiant arfaethedig y cwrs golff yn cael eu hystyried gan y Pwyllgor Gwaith pan gyflwynir y Cynllun Datblygu Darpariaeth Hamdden ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol i'r Pwyllgor Gwaith. Bod y £32k sy'n weddill yn cael ei gario drosodd fel cyllid i'w ddefnyddio yn 2021/22.

Cynllun Cyfalaf Arfaethedig 2020/21

Enw'r Cynllun	Cyllideb 2020/21 £	Cyllidir Gan								
		2019/20 D/Y	Grant Cyfalaf Cyffredinol	Benthyca gyda Chefnogaeth	Derbyniadau Cyfalaf	Arian Wrth Gefn Cyfalaf	Benthyca Di- Gefnogaeth	Grantiau Allanol	Arian Wrth Gefn	Cyfanswm Cyllid
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen										
Safle Sipsiwn a Theithwyr – Star	670	670								670
Porth Twristiaeth	1,345	1,345								1,345
Isadeiledd Strategol Caergybi	379	379								379
Adfywio Caergybi (Cyfnod II y Fenter Treflun Treftadaeth)	900	825			75					900
Cyfanswm Cynlluniau 2019/20 a Ddygwyd Ymlaen	3,294	3,219	-	-	75	-	-	-	-	3,294
Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol – Adeiladau, Cerbydau, TG & Priffyrdd										
Grant Cyfleusterau i'r Anabl	636		636							636
Mynediad i'r Anabl mewn Adeiladau Addysg	300			300						300
Adnewyddu Ysgolion	1,000			1,000						1,000
Adnewyddu Adeiladau Heblaw Ysgolion	600			379	71	150				600
Ailwynebu Priffyrdd	1,850		726	524		1		599		1,850
Prynu Cerbydau Newydd	480		480							480
Uwchraddio / Newid offer TG	292		292							292
Cyfanswm Adnewyddu / Amnewid Asedau Presennol	5,158	-	2,134	2,203	71	151	-	599	-	5,158
Prosiectau Cyfalaf Newydd 2020/21										
Prosiectau Llesiant Amgylcheddol a Datblygiad Economaidd	95			95						95
Llithrfa Porth Wrach – Camerâu Gorfodi	30			30						30
Adnewyddu Cartref Preswyl Plas Mona	80		31	36		13				80
Cyllid Cyfatebol ar gyfer Cynlluniau Lliniaru Llifogydd	573					86		487		573
Gwelliannau Hamdden	250					250				250
Adnewyddu Mân-ddaliadau	100				100					100
Partneriaeth Tirlun Caergybi	1,146							1,146		1,146
Cyfanswm Prosiectau Cyfalaf Newydd 2020/21	2,274	-	31	161	100	349	-	1,633	-	2,274

Enw'r Cynllun	Cyllideb 2020/21 £	Cyllidir Gan								
		2019/20 D/Y	Grant Cyfalaf Cyffredinol	Benthyca gyda Chefnogaeth	Derbyniadau Cyfalaf	Arian Wrth Gefn Cyfalaf	Benthyca Di- Gefnogaeth	Grantiau Allanol	Arian Wrth Gefn	Cyfanswm Cyllid
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Ysgolion 21ain Canrif / Moderneiddio Ysgolion										
Cwblhau Rhaglen Band A	5,297			1,355			2,587	1,355		5,297
Cychwyn Rhaglen Band B	3,742			1,325			1,092	1,325		3,742
Cyfanswm Ysgolion 21ain Ganrif / Moderneiddio Ysgolion	9,039	-	-	2,680	-	-	3,679	2,680		9,039
CYFANSWM GRONFA CYFFREDINOL	19,765	3,219	2,165	5,044	246	500	3,679	4,912	-	19,765
Cyfrif Refeniw Tai										
Gwaith Cynnal a Chadw Cynlluniedig a Gwelliannau SATC	6,645							2,660	3,985	6,645
Datblygiadau Newydd ac Ail-Brynu Eiddo Hawl i Brynu	10,493						250		10,243	10,493
Cyfanswm Cyfrif Refeniw Tai	17,138	-	-	-	-	-	250	2,660	14,228	17,138
CYFANSWM CYNLLUN CYFALAF 2020/21	36,903	3,219	2,165	5,044	246	500	3,929	7,572	14,228	36,903

This page is intentionally left blank